

VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ A HOTELOVÁ

Študijný obor:

Gastronómia, hotelnictvo a cestovný ruch

Natália JAŠICOVÁ

**MOŽNOSTI ROZVOJE ČESKÉHO LÁZEŇSTVÍ NA
BÁZI NEVYUŽITÝCH PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ**

**THE OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE CZECH SPA
BASED ON UNUSED NATURAL RESOURCES**

BAKALÁRSKÁ PRÁCA

Vedúci bakalárskej práce: Ing. Katarína Mrkvová, PhD.

Brno, rok 2021 /2022

VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ A HOTELOVÁ

Katedra cestovního ruchu a odborných předmětů

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Natália Jašicová

Osobní číslo: 14632968

Studijní program: Gastronomie, hotelnictví a turismus (B6503)

Studijní obor: Gastronomie, hotelnictví a cestovní ruch

TÉMA PRÁCE: MOŽNOSTI ROZVOJE ČESKÉHO LÁZEŇSTVÍ NA BÁZI NEVYUŽITÝCH PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ

TÉMA PRÁCE V AJ: THE OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE CZECH SPA BASED ON UNUSED NATURAL RESOURCES

Cíl stanovený pro vypracování BP

1. Teoretická část BP: V teoretické části budou vysvětleny pojmy z oboru lázeňského cestovního ruchu, historický exkurz vývoje lázeňství a identifikování lázeňských subjektů, které úzce souvisí s tématem bakalářské práce.

2. Praktická část BP:

- Analytická část: V části praktické bude probíhat analýza lázeňských služeb na území Česka pomocí vhodně zvolených faktorů cestovního ruchu, s důrazem poukázat na nové trendy v lázeňství, a vyprofilovat SWOT analýzu vybraných lázeňských subjektů.

- Návrhová část: Cílem práce je poukázat na význam lázeňství v cestovním ruchu a na jeho dosud nevyužitý potenciál.

Při zpracování BP vycházejte z pomůcky vydané VŠOH Brno.

Rozsah bakalářské práce bez příloh: 2 AA

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná i elektronická

Seznam doporučené literatury:

[1] ELIAŠOVÁ, D. a kol. 2003. Kúpeľníctvo. Bratislava : Ekonóm, 2003. s. 9. ISBN 80-225-1687-2. [2] DĚDINA, J. 2004. Management, organizování a ekonomika lázeňství – vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: VŠ CRHL, 2004. s. 10. ISBN 80-86592-01-4. [3] KRÍŽEK, V. 2002. Obrazy z dějin lázeňství. Praha : Libri, 2002. s 56. ISBN 80-7277-092-6. [4] MEULEN, D. – O' BRIEN, K. 2006. Spas tyle 1. London: Thames and Hudson. 2006. 191 s. ISBN 978-0-500-28621-0.

Další literatura dle doporučení vedoucí/ho bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Katarína Mrkvová, PhD. Katedra cestovního ruchu a odborných předmětů

Datum zadání bakalářské práce: 17. května 2021

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2022

V Brně dne: 20. dubna 2021

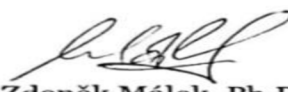
L. S.

Dr. Ing. Pavel Tvrzník

Ing. Zdeněk Málek, Ph.D.

vedoucí katedry prorektor pro vzdělávací činnost

Dr. Ing. Pavel Tvrzník
vedoucí katedry

Ing. Zdeněk Málek, Ph.D.
prorektor pro vzdělávací činnost

VYSOKÁ ŠKOLA
CESTOVNÍ A HOTELOVÁ s.r.o.
Božonohá 9, 625 00 Brno

Meno a priezvisko autora: Natália Jašicová

Názov bakalárskej práce: Možnosti rozvoje českého lázeňství na bázi nevyužitých přírodních zdrojů

Názov bakalárskej práce v AJ: The opportunities for the development of the czech spa based on unused natural resources

Študijný odbor: Gastronómia, hotelníctvo a cestovný ruch

Vedúci bakalárskej práce: Ing. Katarína Mrkvová, PhD.

Rok obhajoby: 2022

Anotace:

Bakalárska práca sa zaoberá témou kúpeľného cestovného ruchu so zameraním na České kúpeľníctvo. Hlavným cieľom bakalárskej práce je poukázať na význam kúpeľníctva v cestovnom ruchu a na jeho doposiaľ nevyužitý potenciál. Práca je rozdelená do piatich ucelených častí. Prvá časť je venovaná teoretickému vymedzeniu pojmov z oblasti kúpeľníctva a popisu historického vývoja kúpeľníctva. Na ňu nadväzuje praktická časť, ktorá popisuje analýzu kúpeľnej liečby a služieb na území Česka, charakteristikou vybraných liečebných kúpeľov s dôrazom poukázať na novodobé trendy v oblasti kúpeľníctva. Praktická časť charakterizuje SWOT analýzy Českého kúpeľníctva, opisuje silné a slabé stránky, príležitosti pre rozvoj a hrozby. Navrhuje ponuku pobytového balíka.

Annotation:

This bachelor thesis deals in spa tourism, focusing on the Czech spa. The main goal of the bachelor thesis is to point out the importance of spas in tourism and their untapped potential. The thesis is divided into five integral parts. The first part is devoted to the theoretical definition of terms in the field of spas and a description of the historical development of spas. It is followed by a practical part, which describes the analysis of spa treatment and services in the Czech Republic takes place, as well as the characteristics of selected medical spas with an emphasis on pointing out modern trends in the field of the spa. The practical part characterizes the SWOT analysis of the Czech spa and describes the strengths and weaknesses, opportunities for development, and threats. This bachelor thesis also proposes an accommodation package offer.

Klíčová slova: cestovný ruch, kúpeľná liečba, pobytový balík

Key words: tourism, spa treatment, accommodation package

Prehlasujem, že som bakalársku prácu *MOŽNOSTI ROZVOJE ČESKÉHO LÁZEŇSTVÍ NA BÁZI NEVYUŽITÝCH PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ* vypracovala samostatne pod vedením *Ing. Kataríny Mrkvovej, PhD.* a uviedla v nej všetky použité literárne a iné odborné zdroje v súlade s aktuálne platnými právnymi predpismi a vnútornými predpismi Vysokej školy obchodnej a hotelovej.

V Brne dňa

vlastnoruční podpis autora

Na tomto mieste by som rada poďakovala svojej vedúcej bakalárskej práce Ing. Kataríne Mrkvovej, PhD. za trpezlivosť, cenné informácie a rady, ktoré mi dopomohli k vzniku bakalárskej práce. Ďalej by som chcela poďakovať svojej rodine za podporu.

OBSAH

Obsah	8
Úvod	10
I. Teoretická časť.....	12
1 CESTOVNÝ RUCH	13
1.1 Vymedzenie základných pojmov	13
1.2 Definícia cestovného ruchu	13
1.2.1 Formy cestovného ruchu	14
1.3 Kúpeľný cestovný ruch	14
2 HISTÓRIA KÚPEĽNÍCTVA	15
2.1 Charakteristika jednotlivých období	15
2.2 Základné pojmy	19
2.2.1 Význam kúpeľníctva	21
2.3 Služby v kúpeľných zariadeniach	23
2.4 Kúpeľná starostlivosť	24
2.4.1 Druhy kúpeľnej starostlivosti:	25
2.5 Kúpeľné terapeutické postupy	25
2.5.1 Liečebné metódy komplexnej balneoterapie	26
2.5.2 Prírodné liečivé zdroje	29
II. Praktická časť.....	34
3 ANALÝZA KÚPEĽOV V ČESKEJ REPUBLIKE.....	35
3.1 Kúpeľné oblasti v Českej republike	35

3.1.1	Nevyužívané kúpele	46
3.2	Nové trendy v kúpeľníctve.....	48
3.3	SWOT analýza Českého kúpeľníctva	49
3.3.1	Výsledky SWOT analýzy	52
3.4	SWOT analýza kúpeľov Kyselka	53
3.4.1	Obnova kúpeľnej liečby Kyselka	54
4	METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	56
5	NÁVRH PONUKY POBYTOVÉHO BALÍKA.....	57
	Záver	59
	Použité zdroje	61
	Zoznam tabuliek	66
	Zoznam skratiek	67

ÚVOD

Kúpeľný cestovný ruch je jednou z obľúbených foriem súčasného cestovného ruchu. Kúpeľníctvo predstavuje množstvo prírodného bohatstva s liečebnými faktormi, ktoré sa využívajú pri liečbe ochorení, ale najmä aj ako prevencia pred ich samotným vznikom. Na území Českej republiky má kúpeľná liečba dlhodobú tradíciu. Ľudia už od dávna poznali a využívali liečivé účinky prírodných minerálnych vôd. Česká republika sa vyznačuje veľkým množstvom prírodných liečivých zdrojov, ktorých existencia je základným predpokladom rozvoja kúpeľníctva.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je poukázať na význam kúpeľníctva v cestovnom ruchu a na jeho doposiaľ nevyužitý potenciál. Analyzovať kúpeľné služby na území Českej republiky a poukázať na nové trendy kúpeľnej liečby s návrhom ponuky balíka kúpeľného liečebného pobytu.

Bakalárska práca pozostáva z 5 hlavných kapitol. Teoretická časť charakterizuje cestovný ruch ako súčasť modernej spoločnosti. Prvá kapitola vymedzuje základné pojmy, definuje cestovný ruch a jeho formy a špecifikuje kúpeľný cestovný ruch. V druhej kapitole poukazujeme na prehľad histórie jednotlivých období vývoja kúpeľníctva, jeho význam, služby, druhy kúpeľnej starostlivosti a terapeutické postupy.

Praktická časť bakalárskej práce sa zameriava na analýzu kúpeľnej liečby v Českej republike a charakteristiku niektorých významných liečebných kúpeľov. Opis liečebných kúpeľov obsahuje základné informácie o prírodných liečivých zdrojoch, liečených ochoreniach, poskytovaných službách a procedúrach. Časť práce sa venuje využívaným kúpeľným miestam a nevyužívaným prírodným liečivým zdrojom. Špecifikuje novodobé trendy, ktoré ovplyvňujú ponuku a dopyt súčasného kúpeľníctva. Na základe získaných informácií sú zostavené dve SWOT analýzy s identifikáciou silných a slabých stránok, hrozieb a príležitostí kúpeľníctva. Prvá analyzuje vonkajšie a vnútorné prostredie kúpeľníctva v Českej republike, opiera sa o základné získané informácie vybraných liečebných kúpeľov. Hodnotí situáciu kúpeľníctva v Českej republike, pričom umožňuje pohľad do budúcnosti

fungovania kúpeľného odvetvia a jeho predpokladaný vývoj. Druhá SWOT analýza sa zameriava na nevyužívané kúpele Kyselka, ktoré sú zaujímavé svojou históriou a prírodnými minerálnymi prameňmi. Podstatou tejto analýzy je poukázať na nevyužitý potenciál kúpeľov Kyselka, a preto sa zameriava na obnovu kúpeľnej liečby v Kyselke.

Posledná kapitola vzhľadom na spomenuté okolnosti a dosiahnuté výsledky analýz načrta riešenie a navrhuje ponuku pobytového balíka pre klientov s vytvorením ponuky balíka kúpeľného liečebného pobytu s kalkuláciami cien.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CESTOVNÝ RUCH

Cestovný ruch sa stal neodmysliteľnou súčasťou dnešnej modernej spoločnosti. V rámci cestovného ruchu sa na celom svete každoročne dáva do pohybu obrovské množstvo ľudí, ktorí opúšťajú dočasné miesta svojho stáleho bydliska za účelom rekreácie, poznania, styku s ľuďmi a z celej rady ďalších dôvodov z pravidla vo svojom voľnom čase.

Motívom tohto pohybu a pobytu je zmena prostredia, ktorá umožňuje človeku uspokojiť niektoré zo svojich potrieb, či už potreby odpočinku, pohybu, poznania, kultúrnych a estetických zážitkov, zmeny miesta, sebarealizácie a radu ďalších, čo pre ich uspokojenie neposkytuje miesto ich bydliska.[3]

1.1 Vymedzenie základných pojmov

Pojem cestovný ruch je odvodený od slova cestovanie, ale je zrejmé, že obidva pojmy sa nejakým spôsobom odlišujú. Obecne je možné konštatovať, že o cestovnom ruchu sa hovorí vtedy, keď sa jedná o hromadné cestovanie, ktoré je spojené s poskytovaním špecifických služieb (ubytovanie, stravovanie, doprava a iné) a tie zabezpečujú špecializované organizácie.[7]

1.2 Definícia cestovného ruchu

Cestovný ruch býva definovaný viacerými spôsobmi, ale žiaden z nich nie je úplne jednoznačný. Na toto odvetvie majú rozdielny pohľad cestovné kancelárie, hotely, svoj pohľad majú obce a podnikatelia a úplne z odlišného uhlu sa na cestovný ruch pozerajú tí, ktorí jeho služby konzumujú.[9]

Za medzník v definovaní cestovného ruchu sa môže považovať Medzinárodná konferencia o štatistike cestovného ruchu uskutočnená v roku 1991 Svetovou organizáciou cestovného ruchu (WTO). Na konferencii sa vymedzili a definovali základné pojmy z oblasti cestovného ruchu. Cestovný ruch je podľa WTO definovaný ako: „Činnosť osoby, cestujúcej na prechodnú dobu do miesta mimo jej bežného životného prostredia (mimo miesta

bydliska), a to na dobu kratšiu než je stanovená, pričom hlavný účel jej cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste“.[3]

Zelinka a Pásková (2012) uvádzajú, že cestovný ruch je komplexný spoločenský jav zahŕňajúci aktivity osôb, ktoré cestujú mimo svoje zvyčajné prostredie. Charakterizuje osoby zdržiavajúce sa na neobvyklých miestach menej než jeden rok, a to za rôznymi účelmi ako zábavou, rekreáciou, štúdiom, spoznávaním nových miest či kultúr, respektíve prácou. Zahŕňajú aj aktivity jedincov, ktorí poskytujú služby a produkty spomínaným cestujúcim osobám.[10]

1.2.1 Formy cestovného ruchu

V odbornej literatúre sa dá nájsť rada rôznych kritérií systematiky cestovného ruchu. Rozdelenie foriem cestovného ruchu na základné sa zhoduje s rozdelením potrieb na primárne, tie sú cieľom účasti na cestovnom ruchu. Špecifické formy uspokojujú potreby najrôznejších segmentov a s vývojom spoločnosti sú stále pestrejšie.[9]

Základný cestovný ruch sa rozdeľuje na:

- Rekrečný cestovný ruch
- Kultúrne poznávací cestovný ruch
- Športovo turistický cestovný ruch
- Liečebný a kúpeľný cestovný ruch
- Špecifický cestovný ruch

1.3 Kúpeľný cestovný ruch

Už od 18. storočia je kúpeľný cestovný ruch jednou z obľúbených foriem novodobého cestovného ruchu. Je prezentovaný ako súčasť cestovného ruchu, nakoľko v rámci kúpeľníctva je vždy využívaná aj materiálno technická vybavenosť slúžiaca cestovnému ruchu v danom mieste (ubytovacie a stravovacie zariadenia, športové zariadenia, kultúrne zariadenia, infraštruktúra obce resp. mesta atď.). Taktiež je jedným z motívov aktívneho zahraničného cestovného ruchu vzhľadom na jedinečnosť niektorých prírodných liečivých zdrojov, alebo používaných liečebných metód v danej oblasti.[3]

2 HISTÓRIA KÚPEĽNÍCTVA

Použitie výrazu kúpele je známe aj ako balneoterapia, od latinského slova balneum (kúpeľ), čo v preklade znamená „kúpanie pre zdravie“, alebo „liečba kúpaním“. Zdravotný stav ľudí bol vďaka nepriaznivým klimatickým podmienkam často úzko spájaný s úrovňou ich hygieny.[4]

2.1 Charakteristika jednotlivých období

Najstaršie obdobie

Predhistorické obdobie vývoja kúpeľov v Českej republike je opradené legendami a skutočná história nie je doložená. Význam kúpeľníctva bol v stredoveku minimálny, nakoľko toto obdobie nevynikalo kultom vody a hygieny. Pre najvýznamnejšiu a najbohatšiu vrstvu obyvateľstva bol pobyt v kúpeľných miestach rozptýlením.[6]„Za zmienku z historickej kúpeľnej starostlivosti stojí fakt, že liečebné kúry boli v tejto dobe veľmi náročné – napr. pobyt v teplom kúpeli trval dlhé hodiny, niekedy aj dni a noci, až dochádzalo k poškodeniu kože, pitná kúra predpisovala denné pitie až 9 litrov zriedlovej vody.“ (KNOP K., 1999, s.11)

Kúpele v staroveku

Starovek je vymedzený obdobím od vzniku prvých štátov až po zánik Západorímskej ríše v roku 476. Kúpanie v tejto dobe slúžilo na hygienické účely. Už v 3. tisícročí p.n.l sa začali v Mezopotámii objavovať výstavby s kúpeľňami, kanalizáciou a ďalšími hygienickými zariadeniami. Podľa Křížeka (1987) boli v mestách kúpele a veľké bazény pod šírím nebom, ktoré slúžili okrem očisty aj k rituálnym účelom. Kúpanie patrilo k bežnému životu no nevyužívalo sa na liečebné alebo preventívne účely.[4]

Kúpele v stredoveku

Podľa Vackovej a kol. (2016) vďaka šíreniu kresťanstva došlo v stredoveku k potláčaniu antických ideálov. Hygiena a starostlivosť o telo nebola na dennom poriadku, naopak bola uprednostňovaná špina ako poníženie pred bohom. Napriek snahe cirkvi, ktorá

označovala kúpele ako miesta hriechov, rástol záujem o ich návštevu. Feudáli a mešťania zaradovali kúpele medzi svoje pravidelné rituály. V stredoveku boli využívané termálne aj minerálne pramene. Kúpeľ neznamenal len očistu tela, ale taktiež prostriedok k liečbe a prevencii. Chorí sa mohli pred kúpeľom posilniť pokrmom. V tejto dobe boli často aplikované vonné a bylinné kúpele a morská soľ, pričom kúpeľ bol sprevádzaný hudbou. Za vstup do kúpeľov sa platilo, pričom cena sa odvíjala od spoločenského postavenia, tým pádom si kúpeľ mohli dopriať aj ľudia bez majetku.[4]

Kúpele v období renesancie

Křížek (1987) uvádza, že začiatok renesancie znamenal návrat k antickým ideálom. Znovu začal byť kladený dôraz na hygienu a čistotu. Nové myslenie však ohrozovali morové epidémie, cholera a syfilis, čo silno ovplyvňovalo práve prevádzkovanie kúpeľov. V 16 a 17.storočí prebiehala „zlatá horúčka“ v hľadaní termálnych a minerálnych prameňov. Najviac navštevované boli prírodne kúpele. V tomto období vznikla v Čechách konkurencia oficiálnych kúpeľov, kde sa liečil syfilis. V druhej polovici 18. storočia začali byť veľmi populárne studené kúpele. V 19.storočí došlo k rozvoju moderných základov kúpeľníctva. Zvýšil sa záujem o minerálne vody, začali sa využívať termálne bahná, slatiny a rašeliny. Spolu s rozvojom vedy a techniky začali vedci a lekári skúmať presné zloženie prameňov, ich účinky, účinky masáží a cvičebných programov.[4]

18. až 19.storočie – obdobie rozvoja kapitalizmu

Práve koncom 18.storočia došlo na území Českej republiky k rozvoju kúpeľníctva. Veľký podiel mal na tom pokrok vedy, techniky a spoločenskej komunikácie. Začali sa stavať prvé kúpeľné stavby. Toto obdobie je charakterizované svojou dynamikou, hľadaním a nájdením tváre jednotlivých kúpeľných miest. V zozname hostí ide v celom období najst' prevažujúcu klientelu z radov aristokracie s povinným doprovodom, vysokých štátnych úradníkov, neskôr však prišli na rad priemyselníci, bohatší obchodníci, umelci, bankári či diplomati. Pobyt v kúpeľoch sa v tejto dobe stal nie len dôležitým liečebným podporným prostriedkom pri ochoreniach, ale aj dôležitým spoločenským a prestížnym počinom.[6]

Obdobie konca 19.storočia a prvej polovice 20.storočia

Toto obdobie sa označuje za „zlatú éru“ kúpeľníctva na území Českej republiky. Dochádzalo k dostavbám kúpeľných komplexov, k modernizácii kúpeľných liečebných procesov a následne aj k modernizácii zariadení určených pre túto starostlivosť. V tomto období sa uskutočnila rada liečebných výskumných a realizačných činov, pri ktorých sa využívali prírodné liečivé zdroje. Počiatky slávy kúpeľov boli aj vďaka liečebnej účinnosti a kvalite kúpeľných lekárov. Okrem rýchleho vývoja liečebných postupov dochádzalo aj k ďalšiemu posilneniu prestíže kúpeľných miest, ktoré sa postupne stávali spoločenskými a kultúrnymi centrami, významnými aj z hľadiska cestovného ruchu. V kúpeľných miestach začali vznikať divadlá, galérie umenia, konali sa tam rôzne spoločenské a umelecké udalosti. Pobyt v kúpeľoch sa stal súčasťou nového životného štýlu, najmä klientely z vyšších spoločenských vrstiev. Po prvej svetovej vojne začali vznikať zdravotné poisťovacie spoločnosti a tie umožňovali kúpeľnú starostlivosť stále väčšiemu okruhu užívateľov.[6]

Obdobie druhej svetovej vojny do roku 1948

V tomto období bola väčšina významných kúpeľných stredísk zabraná Nemeckom, a celkový harmonický kúpeľný život bol prerušený. Kúpele boli často využívané pre vojenské účely, preto toto obdobie pre kúpeľníctvo môžeme označiť aj ako dobu „temna“, kedy prínos neexistoval.[6]

Vývoj kúpeľníctva do konca 60.rokov

Ešte pred rokom 1940 bolo hlavnou úlohou kúpeľov uspokojovanie potrieb jednotlivcov v oblasti zdravotnej starostlivosti, s požiadavkou dosiahnutia maximálneho zisku pre majiteľov. Po druhej svetovej vojne bolo úlohou začleniť kúpeľníctvo do systému zdravotnej starostlivosti a utlmiť komerčné aktivity v odbore. Po vojne sa pozornosť upriamovala najmä na obnovu vojnou poškodených kúpeľných miest. V roku 1951 bol vydaný zákon č. 103/1955 Zb., o jednotnej preventívnej a liečebnej starostlivosti. Postupne sa začala vyvíjať snaha o premenu kúpeľov na zdravotnícke zariadenia a ich prechod na celoročnú prevádzku, k čomu prispieval aj štát. V roku 1954 nastala zmena spôsobu hospodárneho riadenia kúpeľov v zákone č. 43/1955 Zb., o československých kúpeľoch a zriedkach. V roku 1957 došlo opätovne k zmene ekonomického postavenia a riadenia kúpeľných organizácií, kde už kúpeľné zariadenia neboli vo svojom postavení totožné

s postavením nemocníc. Na prelome 50. a 60. rokov sa zvýšila aktivita cudzincov vo využívaní kúpeľov. Rokom zmien bol aj rok 1964, kedy vedenie štátu vymedzilo hlavné funkcie kúpeľníctva v zdravotnom systéme a v spoločnosti.[6]

70. a 80.roky v kúpeľníctve

V roku 1972 bola spracovaná nová koncepcia, ktorá opäť nesmerovala k prehĺbeniu ekonomickej činnosti kúpeľov a neriešila ich výrazné ekonomické problémy. Kúpeľníctvo bolo z celku závislé na štátnej podpore. Financovanie z rozpočtových štátov si nemohli dovoliť ani bohatšie krajiny, ako Nemecko, Taliansko či Francúzsko. Ekonomický tlak sa v kúpeľníctve prejavoval snahou o zvýšenie hospodárnosti, úsporou materiálov, energií aj pracovných síl, čo sa negatívne odrážalo aj na celkovej kvalite kúpeľných služieb.[1]

V druhej polovici 70. rokov pretrvávala zdravotná priorita kúpeľnej starostlivosti a dá sa charakterizovať ako zamedzenie krízy v kúpeľnom obore. Dopyt po kúpeľných službách presahoval ponuku kapacít a možnosti výkonu o 30% a trvalo chýbali investície na obnovu zariadení. V odbyte kúpeľných služieb sa hľadal kompromis medzi dopytom a disponibilnou kapacitou, rovnako ako medzi našimi klientmi a zahraničnými hosťami. Rozpor medzi potrebou a možnosťami v tejto oblasti viedol opätovne ku korekciám ekonomických podmienok.[6]

V roku 1979 až 1980 bola vypracovaná koncepcia rozvoju kúpeľníctva do roku 2000. Tento materiál však nepriniesol nové zmeny.[1]

Obdobie 80.rokov

Od roku 1986 sa začína prejavovať pokles kapacít v kúpeľoch. Kríza sa dala predvídať, pretože hlavné rezervy k zvýšeniu výkonnosti kúpeľov postupne mizli. V rozvoji kúpeľníctva to znamenalo veľkú stratu a zanedbanosť fondov kúpeľných organizácií. Negatívny vplyv mala táto doba predovšetkým v preťažovaní kúpeľných kapacít bez potrebných odstávok a rekonštrukcií. Došlo aj k búraniu niektorých historických budov a k celkovému chátraniu kúpeľných miest.[1]

Obdobie 90.rokov

Ekonomické problémy kúpeľných podnikov v 80. rokoch výrazne rástli. Zlom nastal v roku 1989 kedy došlo k razantnej privatizácii v kúpeľníctve. Išlo predovšetkým o kúpele v rámci zdravotnej starostlivosti štátov a systémy hotelových a stravovacích služieb v kúpeľníctve.

V roku 1990 až 1992 sa situácia v kúpeľníctve nezhoršovala, vďaka zachovaniu systému, v ktorom bola kúpeľná starostlivosť hradená zo štátneho rozpočtu väčšine pacientom. Tento systém však skončil už v roku 1992 a bol nahradený novým.[1]

2.2 Základné pojmy

Pojem kúpeľníctvo

Kúpeľníctvo je základná forma cestovného ruchu, pri ktorej hostia využívajú komplex kúpeľných a ďalších služieb. Kúpeľníctvo je zvláštne tým, že vedľa základnej služby – kúpeľnej starostlivosti – sú poskytované aj služby ubytovacie, stravovacie a v neposlednom rade tiež rada iných doplnkových služieb cestovného ruchu.[2]

Podľa Dediny (2004) nie je možné chápať kúpeľníctvo len ako medicínsky pojem. Z kontextu spoločenského rozvoja je nutné na neho prihliadať aj z ekonomického a sociálno-politického hľadiska. Pojem kúpeľníctvo tak vystupuje v troch rovinách:[1]

„Vedný lekársky obor – charakteristickými rysmi sú povinnosti a práva fyzických a právnických osôb v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia a sústava orgánov verejného zdravia. Ide najmä o využívanie prírodných liečivých zdrojov, poskytovanie starostlivosti chorým s chorobami uvedenými na platnom indikačnom zozname a o preventívnu starostlivosť v prírodných liečivých kúpeľoch.“ (DEDINA J.,2004 s.10)

„Súhrn činností a jednaní ekonomického charakteru – hlavnou funkciou je dosahovanie čo najlepších ekonomických výsledkov, pri čo najnižších prevozných nákladoch. Poriadne fungovanie ekonomického systému je podmienené jeho managementom, predovšetkým jeho riadením a organizovaním pri používaní základných ekonomických

a manažérskych nástrojov. Tu naopak narážame na problém diferenciacie poskytovania kúpeľnej starostlivosti v súčasných ekonomických podmienkach.“ (DEDINA J.,2004 s.10)

„Sociálno-politický systém – funkciou systému je poskytovanie kúpeľnej starostlivosti občanom, ktorú na základe odporúčaní lekárov špecialistov navrhuje ošetrojúci lekár. O poskytovaní kúpeľnej starostlivosti rozhoduje revízny lekár zdravotnej poisťovne. Kúpeľná starostlivosť je potom z hľadiska štátu poskytovaná starostlivosť definovaná ako komplexná alebo príspevková, prípadne túto službu poskytuje súkromný sektor za peniaze klienta.“ (DEDINA J.,2004 s.10)

Pojem Balneológia

Balneológia vznikla približne v 18.storočí v Anglicku. Dneska tento pojem môžeme chápať ako náuku o kúpeľníctve, čiže náuku o liečivých vodách, kúpeľoch a ich využitia pri liečbe.

Kúpeľový hostia a klienti - patria medzi najcennejšiu skupinu návštevníkov kúpeľných miest. Pobyty návštevníkov sa však dlhodobo skracujú, keďže v roku 1997 takéto pobyty trvali 18 dní a už v roku 1998 trvali 15 dní.

Pobyty wellness a fitness – sem zaraďujeme rekreačné pobyty, kde si klienti kupujú kúpeľné služby sami, bez návštev lekárov. Pobyty tohto typu sú dôsledkom rastúceho vedomia „starat' sa o svoje zdravie“. Tieto pobyty sú charakterizované dĺžkou pobytu v rozpätí niekoľkých dní.

Kongresová turistika – takéto pobyty neprinášajú mnoho podnetov a podmienok na utrácanie klientom za kúpeľné služby, no táto orientácia je však veľmi dobrou formou propagácie kúpeľníctva.

Denná turistika – kúpeľné miesta sa snažia propagáciou na rôznych veľtrhoch zviditeľniť a tak pritiahnúť návštevníkov na jeden deň bez prespania.

Thalassoterapia – táto terapia je založená na používaní morskej vody priamo čerpanej z oceánu, ktorá je ohrievaná tak aby vytvorila potrebné podmienky k ochrane liečebných účinkov mora. Má výhody najmä pre tých, ktorí trpia medicínskymi chorobami ako obehové problémy, artritída, stres, únava a obezita.

Kúpeľná turistika – je produktom cestovných kancelárií, ktoré sa zameriavajú na kúpeľné pobyty s kratšou dobou pobytu, často len ako doplnok poznávacích zájazdov.[1]

2.2.1 Význam kúpeľníctva

Kúpeľníctvo predstavuje jedinečné a nezastupiteľné množstvo zdrojov prírodného bohatstva s dôležitými liečebnými faktormi. Hostia prichádzajú do kúpeľov za liečbou, kvôli zlepšeniu svojho zdravotného stavu, za zlepšením svojej telesnej a psychickej kondície, za regeneráciou síl. Iní prichádzajú za účelom poznania a nadviazania či upevnenia sociálnych vzťahov. Kúpele sú a obzvlášť v minulosti boli významnými spoločensko-kultúrnymi centrami. Ich prínosy sa dajú rozdeliť do viacerých kategórií. Nakoľko majú predovšetkým zdravotný a liečebný význam, ekonomický význam je taktiež veľmi zásadný. Okrem ekonomicky nemerateľných prínosov pre verejné zdravie sa podieľa aj na tvorbe hrubého domáceho produktu, na príjmoch štátov a rovnako príjmoch miest a obcí. Výrazne ovplyvňuje investičnú činnosť a zamestnanosť a prispieva k rozvoju regiónov.[1]

Zdravotne – liečebné prínosy

Knop (1999) uvádza, že úloha kúpeľníctva je ťažko zastupiteľná v liečbe rade chronických ochorení, v prevencii prechodu chorôb do chronického štádia a pri vzniku komplikácií behom rehabilitácie po závažných ochoreniach, operáciách a úrazoch. Cieľom kúpeľnej liečby je dokončiť liečebný proces a stabilizovať stav pacienta. Pri starších osobách má pobyt v kúpeľoch kladný vplyv na ich mentálne a fyzické zdravie. Prínos na zdravý vývoj majú kúpele aj pre deti a mládež.[4]

Ekonomické prínosy

Makroekonomické prínosy:

- Podporuje zamestnanosť
- Podieľa sa na tvorbe HDP
- Znižuje podiel pracovnej neschopnosti
- Podporuje investície do všeobecnej infraštruktúry
- Ekonomický prínos pre ďalšie firmy

- Vplyv na platobnú bilanciu štátu

Mikroekonomické rysy:

- Ekonomická efektívnosť pre jednotlivé kúpeľné zariadenia
- Úzka väzba na zdravotné poisťovne
- Na výnosy kúpeľných zariadení pôsobí lokalizácia, veľkosť, tradície miesta, štruktúra klientely

Podľa Kunešové a Nedvědové (1992) je nutné posudzovať zdravotný a ekonomický prínos vo vzájomnom vzťahu, pričom by sa malo dbať na to aby bol vyrovnaný a aby bol dosahovaný maximálny celospoločenský efekt.[4]

Sociálno-kultúrne prínosy

V záujme uspokojovania hostí a tým, že sa ich nároky zvyšujú dochádza k budovaniu ďalších zariadení a to spoločenských, kultúrnych, športových a ďalších.[4]

Regionálne prínosy

Kúpeľníctvo prispieva nie len k rozvoju regiónov ale aj k zvyšovaniu celkového image a známosti.[4]

- Vďaka návštevnosti kúpeľov zvýšená návštevnosť regiónov
- Ekonomický prínos regiónov
- Zvýšená konkurenčná schopnosť kúpeľného regiónu
- Rozvoj spoločenského života
- Zvýšenie známosti miesta

Environmentálne prínosy

Kúpeľné miesta majú silné opatrenia v prospech životného prostredia. Týkajú sa hospodárenia s vodou a údržby prameňov, hospodárenia s energiami, nakladania s odpadom, obmedzovania hluku a dopravy, starostlivosti o zeleň a údržby parkov. Súčasťou environmentálneho riadenia je aj monitoring nepriaznivých vplyvov, sú zvyšované investície do modernej techniky, ktorá sleduje stav životného prostredia. Kúpele vždy dbali o ochranu

svojho životného prostredia, pretože práve životné prostredie je jednou z podmienok rozvoja kúpeľníctva.[4]

2.3 Služby v kúpeľných zariadeniach

Tak ako v cestovnom ruchu tak aj v kúpeľníctve sú ponúkané služby v špecifickom komplexe. Medzi základné služby kúpeľníctva patria:

- Zdravotné a liečebné služby
- Ubytovacie služby
- Stravovacie služby
- Kultúrne spoločenské služby

Zdravotné a liečebné služby zahŕňajú vstupné, kontrolné a výstupné prehliadky ošetrojúceho lekára, ktorý určuje potrebné liečebné procedúry. Kúpeľová liečba sa skladá z liečebných úkonov, procedúr, doporučeného denného režimu pacienta a edukačnej zložky, ktorej úlohou je uľahčiť osvojenie vhodných návykov aj pre bežný denný život.[3]

Liečebné pobyty trvajú z pravidla 3 až 4 týždne, pričom po príchode absolvuje každý pacient vstupné vyšetrenie kúpeľným lekárom, ktorý mu stanoví individuálny plán kúpeľných procedúr. Tento typ kúpeľnej liečby sa využíva pri liečení pohybového aparátu, obehových a tráviacich systémov, pri liečbe kožných chorôb, gynekologických problémoch, pri ochoreniach močových ciest, nadváhe a obezite a onkologických pacientov.[4]

Liečebné procedúry sa dajú rozdeliť na unikátne procedúry, ktoré využívajú miestne prírodné zdroje (kúpele, zábaly, pitné kúry, inhalácie) a na doplňujúce procedúry poskytované vo všetkých kúpeľoch (vodoliečba, elektroliečba, magnetoterapia, kinezioterapia, masáže a iné). Pobyty sú kúpeľnými zariadeniami ponúkané samostatne, či už s lekárskeým odporúčením alebo bez neho. Bez lekárskej konzultácie sa jedná o možnosti preventívnych, relaxačných a wellness pobytov, beauty programov pre ženy alebo o antistresové programy. Tieto pobyty majú však v ponuke nie len kúpeľné ubytovacie zariadenia ale aj klasické hotely.[4]

Ubytovacie služby poskytujú kúpeľné objekty. Sú to sanatória, liečebne, kúpeľné hotely a domy no môžu to byť aj sieť miestne ubytovacích zariadení v súkromí. V kúpeľných oblastiach je tak častým zdrojom príjmov práve poskytovanie ubytovacích zariadení. Počas kúpeľných pobytov sa viacej dbá na vybavenosť ubytovacích zariadení, pretože slúžia na dlhší pobyt a tieto priestory nie sú využívané len k prenocovaniu ale aj k odpočinku v priebehu dní.

Stravovacie služby musia zaisťovať celodennú stravu pacienta, ktorú podľa stavu pacienta a rozhodnutia ošetrojúceho lekára môže mať diétny systém. Stravovanie je často priamou a rovnou súčasťou liečebných úkonov, v prípadoch keď sa pacienti liečia na ochorenia zažívacieho ústrojenstva, či ochorenia žliaz s vnútornou sekréciou. Celodenné režimové stravovanie je realizované reštauračnou formovou obsluhou, s možnosťou výberu si z niekoľkých druhov jedál.

Kultúrne a spoločenské služby sú dôležitou súčasťou komplexu kúpeľných služieb, pretože počas pobytu sa nemá jednáť len o zlepšenie fyzického stavu, ale aj o celkovú relaxáciu. Zväčša sú preto kúpeľné miesta vybavené knižnicou, spoločenskou miestnosťou, kde sa konajú rôzne koncerty, prednášky, prehliadky, premietanie filmov a zamestnávajú pracovníka, ktorý organizuje voľný čas pacientov. Dôležitá je aj celková vybavenosť kúpeľného miesta, aby sa tí ktorí chcú mohli zúčastňovať rôznych vychádzok do okolia, zájazdov do vzdialenejších oblastí a exkurzií.[3]

2.4 Kúpeľná starostlivosť

„Kúpeľnú starostlivosť môžeme chápať ako súbor zdravotných činností a postupov, vrátane liečebných rehabilitácií a výchovy k zdravému spôsobu života, vedúcich k prevenciam ochorení, navrátenie a upevňovanie zdravia alebo stabilizáciu chorôb s cieľom maximálneho zmiernenia ich dôsledkov, predĺžením alebo zlepšením kvality života. Je poskytovaná v prírodných liečebných kúpeľoch formou lôžkovej alebo ambulantnej starostlivosti. Pre kúpeľnú starostlivosť je charakteristické využívanie prírodných liečivých zdrojov a priaznivých klimatických podmienok vhodných pre liečenie.“ (JANDOVÁ D., 2008., s.8)

2.4.1 Druhy kúpeľnej starostlivosti:

Komplexná starostlivosť nadväzuje na starostlivosť v odborných ambulanciách a je zameraná na doliečenie, zabránenie vzniku invalidity alebo minimalizáciu rozsahu invalidity a nesebestačnosti. Poskytovanie takýchto služieb odporúčajú predovšetkým špecialisti. V prípade, že takýto druh starostlivosti navrhuje praktický lekár je nutné aby to bolo doložené príslušnými odbornými nálezmi. Zdravotná poisťovňa hradí liečenie, ubytovanie, stravovanie, dopravu len v prípade indikovania ošetrovujúcim lekárom. Tento druh starostlivosti sa poskytuje v dobe dočasnej pracovnej neschopnosti, ktoré pacientovi doloží kúpeľný lekár.

Komplexnú kúpeľnú starostlivosť musí pacient podstúpiť:

- V 1.stupni naliehavosti najneskôr do 1 mesiaca od dňa vystavenia návrhu
- V 2.stupni naliehavosti najneskôr do 3 mesiacov od dňa vystavenia návrhu
- Deti a dorast do 19 rokov najneskôr do 6 mesiacov od dňa vystavenia návrhu

Príspevková zdravotná starostlivosť je poskytovaná pri ochoreniach uvedených v indikačnom zozname. Môže byť poskytovaná 1krát za 2 roky, v prípade, že lekár nerozhodne inak. Zdravotná poisťovňa hradí náklady na vyšetrenia a liečenia, ostatné si hradí poistenec. Pacient však čerpá kúpeľnú starostlivosť v rámci svojej dovolenky.

Pri samoplatebnej kúpeľnej starostlivosti nie je nutný návrh na starostlivosť, tým pádom klient môže byť liečený bez akéhokoľvek odporúčenia. Klient si hradí všetky náklady sám. Pobyt v kúpeľoch si zaistí písomnou objednávkou, ktorú zašle obchodnému oddeleniu, kde uvedie svoje požiadavky na termín, dĺžku pobytu, štandard ubytovania a stravovania.[1]

2.5 Kúpeľné terapeutické postupy

Pre liečenie v kúpeľoch sú typické postupy, ktoré nazývame balneoterapie. Balneoterapia je súhrn rôznorodých liečebných postupov používaných v kúpeľníctve pod lekárske vedením, zvyčajne po dobu niekoľkých týždňov. Táto kúpeľná liečba využíva prírodné liečivé zdroje, celú paletu rehabilitačných metód, dietoterapie, psychoterapie či

medikamentóznou liečbu, pričom je dôležité v rámci liečebného pobytu dodržiavať kúpeľný liečebný režim.[6]

2.5.1 Liečebné metódy komplexnej balneoterapie

Pitná kúra minerálnych vôd

Pitie tradičných minerálnych vôd je jednou z významných procedúr v kúpeľoch. Minerálne vody sú špecifické pre danú oblasť a zároveň sú prvkom zmeny budúceho životného štýlu a stravovacích návykov pacienta. Predpisuje ich lekár, s priamou väzbou na hlavné a vedľajšie diagnózy pacienta.[6]

Termoterapia

Termoterapia sa dá celkovo chápať ako celotelové pôsobenie na nervový, svalový a cievny aparát. Fyziologickým mechanizmom v tejto terapii je výmena tepla medzi zdrojmi tepla a organizmom väčšinou prostredníctvom kože. Pri tejto terapii sa využívajú tepelne upravované liečivé zdroje alebo umelé fyzikálne zdroje tepla. Medzi hlavné liečebné účinky termoterapie patria:

- Ohrievanie organizmu (znižuje periférny cievny odpor, svalový hypertonus, bolesť)
- Ochladzovanie organizmu (zvyšuje svalový tonus, krvný tlak, prehĺbuje dýchanie, otužuje a zlepšuje psychiku)

Termoterapeutické metódy: vodoliečba, peloidoterapia, aplikácia parafínu, elektromagnetické zariadenia[6]

Vodoliečba

Vodoliečba patrí ku klasickým metódam kúpeľníctva a je využívaná už od najstarších čias. Vo vodoliečebných postupoch je voda nosičom liečebného pôsobenia. Umožňuje pozitívny alebo negatívny prenos tepla, kinezioterapiu a je prostriedkom k masážam. Medzi základné typy aplikácie vody patria otery a umývanie, zábaly a obklady, polievanie, sprchy, striekanie a kúpele, ktoré môžu byť čiastočné, vírivé, celkové, prísadové, perličkové, parné, sauna, plávanie, cvičenie v bazéne, podvodné masáž, atď. [6]

Uhličítá terapia

Tento druh terapie patrí k skupine terapeutických úkonov ako uhličíté vodné kúpele, uhličíté plynové kúpele a podkožné aplikácie plynových injekcií. Účinky uhličitej terapie sú jednak nešpecifické ako vztlak a hydrostatický tlak a jednak špecifické ako vstrebávanie oxidu uhličitého, termoregulačný vplyv uhličitého kúpeľa, celková biologická reakcia.[6]

Peloidoterapia, parafínoterapia

Peloidoterapia je formou termoterapie, kde je zdrojom tepla peloid. Peloidy sú prírodné látky, ktoré vznikli geologickými pochodmi, pričom sú užívané v zmesi s vodou k liečebným účelom. Delia sa na humolity: rašeliny, slatiny, bahná. Pri tejto terapii sú peloidy aplikované na postihnuté časti tela.[6]

Rehabilitácie

Rehabilitácia je jednou z najdôležitejších metód. Využíva sa pri nej pohybová energia. Hlavnou formou tejto terapie je telesná výchova, ktorá predchádza lekárskeму vyšetreniu, vrátane overenia kondície pacienta a rozsahu porúch pohybového ústrojenstva. Formy tejto aktivity sa delia na:

- Pasívne cvičenie – cvičenie sprevádza rehabilitačný pracovník
- Aktívne cvičenie – komplex cvičenia, sprevádzaný pod dohľadom rehabilitačného pracovníka
- Dýchacie cvičenia – následkom je celková pomoc pre organizmus ako prehĺbenie dýchania, prekrvenie
- Svalové uvoľnenie – relaxácia
- Ergoterapia – liečba prácou - šitie, modelovanie, manipulačné pulty
- Špeciálna pohybová terapia
- Terénna pohybová liečba – chodenie, behanie v teréne, cykloturistika, hipoterapia

Samostatnou oblasťou sú liečebné masáže, ktoré majú v kúpeľnej starostlivosti nenahraditeľné miesto. V zásade sa delia na tri hlavné formy, a to na klasickú ručnú masáž, podvodnú masáž a reflexnú masáž.[6]

Elektroterapia a magnetoterapia

Najvyužívanejšie metódy v elektroterapii:

- Diadynamické prúdy
- Interferenčné prúdy
- Träbertové prúdy
- Metódy TENS (elektrické neurostimulácie)
- Galvanoterapia, iontoforéza, elektroforéza
- Impulzoterapia
- Vysokofrekvenčné prúdy
- Liečba ultrazvukom
- Laser

Magnetoterapia spolu s elektroterapiou predstavujú pomerne moderné liečebné postupy, ktoré využívajú účinky magnetického pola na ľudský organizmus.[6]

Liečebné inhalácie

Liečebné inhalácie patria medzi metódy, ktoré využívajú prírodné liečivé zdroje a to minerálne a morské vody. Využívajú sa pri ochoreniach horných a dolných dýchacích ciest. Plynové pneumatické inhalácie zahŕňajú oxygenoterapiu vdychovanie vzduchu obohateného kyslíkom na 40 –60%, dýchanie vzduchu v pretlakových komorách a dýchanie pomocou dýchacích prístrojov.[6]

Fototerapia

Fototerapia je aplikácia svetelného zariadenia na ľudský organizmus pri špecifických podmienkach a v daných vlnových dĺžkach. Najčastejšie je členená podľa svetelného zariadenia na infračervené zariadenie, viditeľné svetlo, ultrafialové zariadenie. Táto terapia slúži napríklad na predohranie telesných partií pred aplikáciou masáže.[6]

Dietoterapia

Častou príčinou rady ochorení je nesprávny stravovací režim pacienta, pričom jeho následkom nemusia byť priamo indikované ochorenia, ale rada faktorov vyvolávajúcich niektorú z indikačných diagnóz ako obezita, vyššia hladina cukru, tuku, cholesterolu v krvi, a

iné). Táto terapia sa skladá z dvoch druhov a to z diéty ako voľnej, ktorá len sprevádza súčasť iných terapií, alebo diéty ako priamej, ktorá je súčasťou komplexnej terapie s väzbou na diagnózy. V kúpeľnej dietoterapii bol vyvinutý systém s 11 základnými diétami, ktoré boli potrebné pre liečebnú výživu v kúpeľoch (diéty: kašovité, protisklerotické, šetriace, racionálne, urologické, šetriace s obmedzením tuku, bielkovinová, nízko bielkovinová, redukčná, diabetická, neslaná).[6]

Klimatoterapia

Klimatoterapia patrí k najjednoduchším formám terapie, vďaka priamemu pôsobeniu klímy na organizmus pacienta. Významnými klimatickými parametrami pre určenie tejto terapie sú: tlak vzduchu, teplota, vlhkosť a čistota vzduchu, smer a rýchlosť vetra, množstvo zrážok, oblačnosť, radioaktivita vzduchu a zloženie aerosolov. Z hľadiska členenie podľa liečivých faktorov komplex klimatoterapie delíme na: aeroterapiu (pobyť na vzduchu), helioterapiu (liečba slnečným žiarením), thalassoterapiu (liečba a otužovanie morskými kúpeľmi), speleoterapiu (pobyť v jaskyniach).[6]

2.5.2 Prírodné liečivé zdroje

Mackovič (1994) uvádza paragraf 47 o prírodných liečivých zdrojoch a opatreniach k ich ochrane.

„Za prírodné liečivé zdroje je možné prehlásiť zdroje prirodzene sa vyskytujúcich vôd, plynov a emanácií, ako aj ložiská prirodzene sa vyskytujúcich rašelín, slatín, bahien a iných zemín, pokiaľ priaznivo pôsobia na ľudské zdravie, takže ich možno používať k liečebným účelom. Prírodný zdroj prehlasuje za liečivý Ministerstvo zdravotníctva, ktoré tiež rozhoduje o jeho využití.“ (MACKOVIČ M.,1995, s.10)

Paragraf 49 – Minerálne vody stolné

„Ustanovenie paragrafu47 a paragrafu48 o prírodných liečivých zdrojoch platí primerane aj o zdrojoch prirodzene sa vyskytujúcich minerálnych vôd stolných.“ (MACKOVIČ M.,1995, s.10)

Minerálne vody sú vody, ktoré sa od podzemných vôd líšia svojím zložením a to množstvom alebo druhom solí a plynov, alebo teplotou. Vďaka svojim chemickým a fyzikálnym vlastnostiam majú pre ľudský organizmus určitý fyziologický účinok.[8]

Klasifikácia minerálnych vôd

Pri klasifikácii minerálnych vôd sa uplatňujú dva smery a to lekárske a chemické. Lekárske smer je zastúpený z troch hľadísk. Z osmotického pôsobenia sa delia vody na:

- Isotonické
- Hypotonické
- Hypertermické

Podľa teploty (vzhľadom na ľudské telo):

- Isotermické
- Hypotermické
- Hypertermické

Lekári delia vody, podľa pomeru obsiahnutých látok je bez prevahy alebo má prevahu určitého prvku, ktorý vode dáva výlučné vlastnosti:

- Isochromatické
- Anisochromatické

Druhý smer delenia klasifikácie prírodných vôd vychádza z chemicko – fyzikálneho rozboru a geologickej interpretácie.

Klasifikácia podľa teploty:

- Vody studené do 2 až 5 stupňov Celzia
- Vody termálne - vlažné 25 až 35 stupňov Celzia, teplé 35 až 42 stupňov Celzia, horúce nad 42 stupňov Celzia

Klasifikácia podľa obsahu plynov:

- Kyselky - vody s celkovým obsahom voľného CO₂, väčším ako 1g/liter
- Prosté kyselky - kyselky s obsahom rozpustených látok pod 1g/liter

- Sírovodíkové vody -minerálne vody s obsahom voľného H₂S nad 1mg/liter
- Sírovodíkové kyselky - minerálne vody, ktorých obsah CO₂ prevyšuje kritérium kyseliek a súbežný obsah H₂S kritérium sírovodíkových vôd

Minerálne vody majú vyznačený obsah ešte ďalších plynov a to najčastejšie N₂, CH₄, spolu s ďalšími uhlíkovodíkmi.

Klasifikácia podľa obsahu rozpustených minerálnych látok

System klasifikácie je založený na:

- Prevažne niektorých šiestich hlavných iontov minerálnych vôd
- Malých obsahoch vzácnejších iontov
- Pomere určitých skupín iontov, vytvárajúcich charakter vody

Klasifikácia minerálnych vôd podľa radioaktivity

Vody, ktoré sú minerálnymi vodami len pre obsah radónov nazývame jednoduché rádioaktívne pramene. Ak dosahujú kritický obsah radónov, nazývajú sa rádioaktívnou teplotou.[8]

Peloidy

Ďalším prírodným liečivým zdrojom sú peloidy. Sú to látky, ktoré vznikli v prírode geologickými pochodmi. Užívajú sa rozomleté, zmiešané s vodou polotuhej konzistencie pri horúcich kúpeľoch, zábaloch, a rôznych obkladoch. Majú mechanický, chemický, fyzikálny, fyzikálne chemický a biochemický účinok.

Klasifikácia peloidov

Podľa klasifikácie Hadače (1953) sa peloidy triedia:

1) Humolity

- a) Rašeliny sa tvoria v kyslom až subneutrálom prostredí procesom humifikácie. Predvoleným materiálom sú odumreté organické zvyšky v rôznom stupni rozkladu. Majú nepatrný obsah látok rozpustných vo vode.
  - Rašelina čistá

- Rašelina suchopierová
  - Rašelina blatnicová
- b) Slatiny sa tvoria zo zvyškov rastlinných spoločenstiev, ktorými zarastajú rybníky, ramená riek a podobné nádrže. Ložiská slatín sú presýtené vodou so značným obsahom rozpustených solí.
- Slatina prostá
  - Slatina sírno – železitá
- c) Slatinné zeminy nemajú oproti slatinám materiálny rozdiel. Líšia sa podielom zemin, ktoré sa pri slatinných zeminách pohybujú od 50% do 80%. Obsahom zemitéch častíc sú podobné bahnám, no líšia sa druhovým a chemickým zložením organickej hmoty.
- Slatinná zemina prostá
  - Slatinná zemina kriedová
- 2) Bahná sú to prevažne anorganické sedimenty. Tvorí sa v neutrálnom až alkalickom prírodnom prostredí z hornín s prímiesou látok ako sú odumreté telá rias alebo rastlinného a živočíšneho planktónu. Na rozdiel od humolitov majú veľkú mernú váhu, a malé držanie vody a tepla.
- a) Prosté bahná neobsahujú prímiesu terapeuticky dôležitých látok . Prevládajú pri nich zemité častice. Sú to jemnejšie usadeniny riek, rybníkov a jazier, ale aj hmoty napríklad z umelo pripravenej mletej písacej kriedy. Optimálne znenie má podobu práškového piesku. Delia sa na prírodné a umelé alebo podľa obsahu organických látok.
- b) Žriedlové bahná sú spojené s minerálnymi vodami. Patria medzi najcennejšiu skupinu bahien. Vyznačujú sa obsahom rozpustených solí ako koncentrátov príslušnej minerálnej vody.
- c) Slané bahná sú zložené z hornín s prevahou silikátov a uhličitanov, uložených v moriach, alebo v soľných jazerách. Delia sa podľa spôsobov výskytu na tie, ktoré obsahujú menej ako 20% organických látok, slanomilné sinice a sírne baktérie z vyložiteľných látok morskej soli.[8]

Plyny

Zdrojom liečivých plynov je CO₂, separovaný ako prebytočný plyn z uhličitých prameňov. Zachytený plyn sa ďalej upravuje v zachytených tlakových staniciach, tak aby ho bolo možné plniť do transportných tlakových nádob k ďalšiemu použitiu. Sírovodík, ktorý je druhým najbežnejším plynom je jedovatý, preto sa iné plyny ako CO₂ sa k plynným kúpeľom nevyužívajú.[8]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA KÚPEĽOV V ČESKEJ REPUBLIKE

V praktická časť práce sa zameriava na kúpeľné oblasti v Českej republike. Na základe získaných informácií venuje pozornosť charakteristike a analýze služieb, ktoré dané liečebné kúpele ponúkajú. Ďalej sa zameriava na súčasné moderné trendy kúpeľnej liečby v Českej republike. V druhej kapitole praktickej časti sú vytvorené 2 SWOT analýzy, v jednej sú opísané silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby kúpeľníctva v Českej republike a v druhej špecifikuje kúpele Kyselka, a zároveň poukazuje na ich nevyužitý potenciál. V tretej a zároveň poslednej kapitole je načrtnutá obnova kúpeľov Kyselka a navrhnuté riešenie na tvorbu ponuky balíka kúpeľného liečebného pobytu.

3.1 Kúpeľné oblasti v Českej republike

Vďaka tomu, že má Česká republika pestrú geologickú stavbu je obohatená značným prírodným bohatstvom. Na tomto území sa momentálne nachádza 31 plne funkčných kúpeľných liečebných zariadení, na základe ktorých bol stanovený štatút kúpeľného miesta od Ministerstva zdravotníctva Českej republiky. Kúpele v Českej republike patria medzi najstaršie a najkvalitnejšie kúpele v strednej Európe a to vďaka vysokej kvalite prírodných zdrojov a historickému vývoju zdravotníctva. Tradícia českého kúpeľníctva sa preto stala neoddeliteľnou súčasťou Európskeho kultúrneho dedičstva. Predovšetkým západočeské kúpele sa stali už v minulosti pojmom. Práve v západnej a severnej oblasti sa nachádza najviac kúpeľných miest a naopak najmenej sa ich nachádza v strednej a južnej oblasti. Do skupiny najvýznamnejších kúpeľných oblastí sa zaraďujú: západočeské kúpele Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Janské Lázně, Mariánské Lázně, v podhorí Krušných hôr sa nachádzajú kúpele Jáchymov a v plzenskom kraji Konstantínovy Lázně, taktiež kúpele Třeboň, Bohdaneč, Běláhrad a Bechyně, ktoré sú známe vďaka vlastným náleziskám liečebnej slatiny, vďaka klimatickým podmienkam sú známe kúpele Karlova Studánka alebo Libverda, na juhu kúpele Lednice, najväčšie moravské kúpele Luhačovice, Ostrožská Nová Ves, Slatinice, jedinečné sú tiež kúpele Velké Losiny vďaka svojím termálnym prameňom, Mšené – kúpele a kúpele Poděbrady.[15,16,17]

Severozápadné Čechy

Severozápadný región je v celej Európe jedinečný a známy svojou kvalitou prírodných zdrojov. Práve preto sa najviac kúpeľných miest nachádza v severnej a západnej časti krajiny. Okrem kúpeľov táto oblasť láka turistov aj vďaka kultúre, historickým pamiatkam, mnohým prírodným zaujímavostiam, národnému parku. Medzi najznámejšie kúpele v tejto oblasti patria Karlove Vary, Františkovi Lázně, Mariánske Lázně, kúpele Jáchymov.[17]

Karlove Vary

Karlove Vary sú pokladané za hlavné kúpeľné mesto v Českej republike. Svoj názov dostali po svojom zakladateľovi rímskom cisárovi Karlovi IV., ktorý dal toto mesto vystavať v 14.storočí a už od 15. storočia zaznamenávame liečivé účinky tunajších vôd. Pramene, ktoré sa tu nachádzajú sa teplotou pohybujú medzi 30 až 72 stupňov Celzia, obsahujú takmer všetky dôležité minerály, používané v kúpeľníctve a pitnej kúre. K samostatnému liečeniu sa ich už niekoľko storočí využíva 12. Symbolom a srdcom týchto kúpeľov je prameň Vřídlo, gejzír minerálnej vody s teplotou okolo 70 stupňov Celzia, ktorý vďaka vysokému tlaku strieka až do výšky 12 metrov a na ktorom závisia aj ostatné karlovske pramene. Okrem minerálnych vôd sa pri liečbach používa aj oxid uhličitý a rašelina z neďalekého náleziska. Tieto prírodné zdroje sa tu využívajú najmä pri liečbe onkologických ochorení, na choroby tráviaceho ústrojenstva, poruchy pohybového ústrojenstva či pri poruchách dýchacích ciest. Ponuka kúpeľných služieb je tu veľmi bohatá a to na kúpeľné procedúry - kúpele (bylinné, rašelinné, jódové, suché uhličité, vínne, pивné a iné), masáže (vodné, arómy, relaxačné, reflexné, lávovými kameňmi atď.), elektroterapia (magnety, ultrazvuk), vodné procedúry (striedavé nožné kúpele, škótsky strek), rôzne zábaly a obklady (rašelinové, parafínové), kryoterapia (liečba chladom) a na jednotlivé rehabilitačné procedúry – odborné vyšetrenie fyzioterapeutom (stanovenie správnej liečby), reflexné masáže, manipulácia a mobilizácia, plynové injekcie, individuálna či skupinová telesná výchova. Okrem liečebných programov tieto kúpele ponúkajú aj rôzne wellness služby, pritom sa môže jednať o jednoduché, víkendové alebo týždenné wellness programy, či beauty programy (anticelulitídne, proti stresu, spevňujúce a iné).[11,12,13,14]

Františkovi Lázně

Františkovi Lázně sa nachádzajú v najzápadnejšej časti Čiech. Toto mesto sa vyznačuje výnimočne čistým ovzduším vďaka tomu, že sa nachádza uprostred množstva parkov a lesov. Pri kúpeľnej liečbe je používaných 20 minerálnych prameňov s teplotou 9 až 11 stupňov Celzia. Časť z nich je využívaná len na pitné kúry, ďalšie aj pri iných procedúrach. Okrem vôd sa tu nachádzajú aj iné liečivé zložky, a to prírodné slatiny a kysličník uhličitý. Za liečebnými procedúrami sem najčastejšie prichádzajú pacienti trpiaci poruchami pohybového aparátu, so srdcovými a cievnyimi chorobami, pacientky so ženským ochorením vrátane neplodnosti a ľudia s onkologickým ochorením. Základným liečebným prostriedkom je prírodný zdroj, termálna liečivá voda, ktorá môže byť doplnená kúpeľnými procedúrami z oblastí masáží (klasická ručná masáž, reflexná, podvodná, lymfodrenáž), zábalov a kúpeľov (perličkový, prísadový, suchý uhličitý, škótsky strik, floating), elektroliečbou (diadynamik, interferenčné prúdy, magnetoterapia, solux, ultrazuk a iné) a ostatnými liečebnými procedúrami (kryoterapia, inhalácia, oxygenoterapia, plynové injekcie, parafínový zábal, rašelinový obklad). V kúpeľoch sú ponúkané aj wellness služby, ktoré zahŕňajú masáže, kúpele a ošetrojúce zábal, navyše si hoteloví klienti môžu užiť zábavu v akvaparku Aquaforum, do ktorého majú vstup zdarma. Okrem niekoľkých vnútorných a vonkajších bazénov sa tam nachádza whirlpool, fínska sauna, či celoročná vírivka priamo na čerstvom vzduchu.[14,18,19]

Mariánské Lázně

Mariánské Lázně sú v celom svete známe vďaka svojim liečebným metódam, kvalitným liečivým zdrojom, taktiež aj vďaka svojmu jedinečnému malebnému okoliu. V meste a v jeho okolí vyvierajú viac ako 100 minerálnych prameňov, ktorých teplota sa pohybuje okolo 7 až 10 stupňov Celzia. Tieto kúpele sú vyhľadávané najmä návštevníkmi s ochorením obličiek a močových ciest, srdcovo – cievneho systému, dýchacieho a pohybového ústrojenstva, onkologických a gynekologických ochorení. Liečebné pobyty môžu využívať aj deti, ktorým sa poskytuje špeciálna starostlivosť. Minerálne pramene sa využívajú k prípravám kúpeľov, či k pitnej liečbe a inhaláciám. Pri forme suchých plynových kúpeľov a podkožných injekcií sa využíva prírodný zdroj oxidu uhličitého a na zábal je využívaná slatina. Kúpele majú na výber z veľkého množstva procedúr rôzne terapie ako

Kneippova terapia, hydroterapia, fyzioterapia, elektroterapia, zábaly: gynekologický bahenný, rašelinový, slatinný, parafínový, akupunktúra, fototerapia, kryosauna, ďalej masáže: detoxikačná medová, hydrojet, slatinná, čokoládová, horúcimi kameňmi, aromatická, shiatsu, thajská, vákuová, Afroditin zábal a rôzne skrášľovacie procedúry.[14,20]

Jáchymov

Kúpele Jáchymov ležia v údolí Krušných hôr a sú jedinečné vďaka svojmu prírodnému liečivému zdroju, ktorým je radónová voda. Táto voda nemá na rozdiel od iných zdrojov účinky chemické ale energetické. Jáchymovské kúpele ponúkajú liečbu pohybového ústrojenstva pomocou radónovej vody a vďaka nej sa liečia ochorenia kĺbov, periférny nervový systém a chrbtica, kožné ochorenia, stavy u pacientov trpiacich na cukrovku, stavy po úrazoch a operáciách, Bechterevova choroba a obehové ústrojenstvo. Medzi ponúkané služby týchto kúpeľov patrí tradičná radónová kúra, základná radónová kúra, krátka radónová kúra, rýdza radónová kúra, kúra bez radónových kúpeľov, kúra na skúšku a štíhla lúnia.[14]

Mšenské - kúpele

Slatinne kúpele Mšenské boli založené v roku 1796 a nachádzajú sa okolo 40 km od hlavného mesta Prahy. Sú známe dlhodobou tradíciou liečby pri poruchách pohybového ústrojenstva. Na liečbu sa využíva prírodná minerálna voda no predovšetkým sa kladie dôraz na prírodný minerálny zdroj slatinu, ktorý kúpele čerpajú z vlastného ložiska. Ponuku služieb, tvorí široká škála možností balneologických a rehabilitačných procedúr, pričom najčastejšími liečebnými prostriedkami sú najmä slatinne zábaly, vodné kúpele prísadové, perličkové kúpele, uhličité kúpele, podvodné masáže, elektroliečba, solux, kryoterapia, parafínové a ďalšie zábaly, klasické aj aroma masáže, reflexná masáž, rehabilitácie, liečebný telocvik, reflexná terapia, plynové injekcie, masáž bankovaním, ultrazvuk, magnetoterapia, plávanie, vákuová jednotka a špeciálna ponuka liečebných procedúr. V kúpeľoch sa okrem porúch pohybového ústrojenstva liečia napríklad zápaly nervov, pooperačné stavy, funkčné choroby chrbtice, koreňové syndrómy, svalové ochorenia, onkologické ochorenia, detská mozgová obrna.[25]

Severovýchodné Čechy

Oblasť severovýchodných Čiech sa skladá z troch krajov, a to z Libereckého, Pardubického a Královohradeckého. Vyznačuje sa hornatými oblasťami s množstvom chránených území. Severovýchodné Čechy sú známe vďaka svojej kvalite prírodných zdrojov využívaných v kúpeľníctve. Okrem množstva prírodných liečivých vôd sú turistickým lákadlom aj horské oblasti ako Orlické hory, Žďárske vrchy, Jizerské hory, Krkonošský národný park, kde sa nachádza najvyššia hora Čiech s názvom Snežka.[41]

Jánske Lázně

Jánske Lázně sa nachádzajú ako jediné na českej strane pohoria Krkonoše, pričom sa rozprestierajú na úpätí Čiernej hory. Vďaka neznečistenému horskému ovzdušiu ich zaradujeme medzi klimatické kúpele. Názov si získali vďaka prameňu, ktorý bol objavený už v roku 1006. Významné sú vďaka tomu, že sa stali prvou liečebňou následkov detskej obrny v Európe. Kúpeľná starostlivosť je zameraná predovšetkým na pohybové a nervové ústrojenstvo v moderných komplexoch pre dospelých aj detských pacientov. Kúpele ponúkajú možnosť kompletnej kúpeľnej starostlivosti alebo príspevkovej kúpeľnej starostlivosti, možnosť 12 procedúr a taktiež ponuku liečebných pobytov (liečebný kúpeľný pobyt, regenerácia po Covide – 19, program proti bolesti chrbta, program na redukciu váhy) a ponuka wellness pobytov.[21,22]

Bohdaneč

Kúpele Bohdaneč sa nachádzajú v Pardubickom kraji v Polabskej nížine. Sú bohaté na veľké množstvo prírodných liečivých zdrojov, a to na veľké ložiská slatiny, ktoré sa nachádzajú v neďalekom okolí a na prírodnú minerálnu vodu. Minerálna voda z neďalekého vrtu nazývaná Panenka vyniká vyšším obsahom fluoridových prvkov, pričom sa tento prvok nachádza vo vodách len veľmi zriedkavo. Kúpele sa zameriavajú najmä na liečbu pohybového aparátu orientovanú na reumatologické zápalové ochorenia. Ponúkajú liečbu predoperačných a pooperačných stavov a poúrazovú rehabilitáciu. Okrem liečebných pobytov sú vyhľadávané aj na prevenciu, relaxáciu a odpočinok, k čomu sú prispôsobené produktové

balíčky a ponúkané liečebné procedúry. Jedným z projektov týchto kúpeľov je otvorenie Medical Wellness Clinic, kde sa prepája klasická medicína s alternatívnymi liečebnými postupmi. Medzi ponúkané služby patria napríklad: biorezonančná metóda, ktorá sa zameriava na odhalenie skrytých príčin ochorení a následnú liečbu, Guna – aplikácia kolagénu ihlou, kryoterapia, bankovanie, oxygenoterapia, magnetoterapia, parafín, plynové injekcie, škótsky strek, solux, TENS, ultrazvuk, rôzne masáže, zábaly, kúpele.[14]

Bělohrad

Ďalšími slatinnými kúpeľmi sú kúpele Bělohrad. Tieto kúpele sa môžu pýšiť 130 ročnou tradíciou. Okrem slatiny sú významné vďaka svojmu čistému horskému ovzdušiu. V kúpeľoch sa liečia zväčša ochorenia pohybového ústrojenstva, a to reumatické choroby, artrózy, bolesti chrbtice a pourazové stavy. Ďalej sa tu môžu liečiť onkologické, gynekologické a nervové ochorenia. Tieto kúpele kladú dôraz najmä na individuálny prístup ku každému pacientovi. Medzi ponúkané procedúry patria slatinné kúpele, zábaly a obklady, vodoliečba (hydromasáže, vírivé, perličkové, podvodné masáže, uhličité, prísadové kúpele a iné), ďalšie procedúry ako elektroliečba, liečba elektromagnetickým poľom, laser, ultrazvuk, telocvik, lymfodrenáž, plynové injekcie, oxygenoterapia, inhalácie atď.[14]

Libverda

Kúpele Libverda sú známym kúpeľným komplexom, ležiacim v podhorí Jizerských hôr. Ponúkajú ideálne podmienky pre liečenie, relax a aktívne trávenie voľného času. Už koncom 14. storočia dostali tieto kúpele ohlas vďaka svojim prírodným liečivým prameňom. Kúpele sa zameriavajú na liečbu pohybového aparátu, diabetu, kardiovaskulárnych, onkologických a neurologických ochorení. Špecializácia týchto kúpeľov je daná predovšetkým vlastnosťami miestnych minerálnych prameňov, ktorých účinok je založený na pôsobení oxidu uhličitého. Táto uhličitá minerálna voda sa používa na uhličité kúpele. Súčasťou terapie sú rašelinové obklady, vírivé a prísadové kúpele, rôzne druhy masáží (klasické, reflexné, podvodné), mobilizačné techniky, cvičenia v bazéne, cvičenia s fyzioterapeutmi, cvičenia na prístrojoch, elektroliečba, oxygenoterapia, a množstvo ďalších. Pri liečbe je súčasťou aj 24 hodinová lekárska služba a zdravotný dozor.[14,32]

Stredné Čechy

Stredné Čechy sú najviac zaľudnenou a najnavštevovanejšou oblasťou vďaka tomu, že sa tu nachádza hlavné mesto - Praha. Na tomto území sa nachádza veľké množstvo historických pamiatok hradov, zámkov a niekoľko chránených oblastí. Najväčšou koncentráciou pamiatok sa vyznačuje mesto Kutná hora, ktoré bolo zapísané do zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Táto oblasť však nedisponuje takým množstvom prírodných minerálnych zdrojov ako je v severných a západných Čechách. Nachádza sa tu len pár kúpeľov a tými najznámejšími sú kúpele Poděbrady.[42]

Poděbrady

Poděbrady sú najväčšími stredočeskými kúpeľmi. Špecializujú sa predovšetkým na liečbu kardiovaskulárneho systému ale aj pohybového ústrojenstva a liečbu látkovej výmeny. Hlavným liečebným zdrojom je prírodná minerálna voda Poděbradka. Medzi ponúkané procedúry patria kúpele (uhličité, prísadové, perličkové, medové, vírivé, ručná podvodná masáž atď.), masáže (klasické masáže, Candella masáž, morská masáž, lávové kamene masáž, reflexné masáže, medová masáž, aromaterapeutické masáže a iné), zábaly (prísadové, ovsený zábal dekoltu a tváre, revitalizačný a spevňujúci zábal, detoxikačný zábal z morských rias, bahenný zábal z Mŕtveho mora, parafinový zábal). Okrem liečebných pobytov tieto kúpele ponúkajú relaxačné pobyty, kúpeľné pobyty pre seniorov, týždeň pre ženy, dámsky víkend, program pre regeneráciu, zoštíhlenie a plno ďalších programov.[14,26]

Vysočina a Južná Morava

Tento región je významným turistickým centrom, nachádza sa tu druhé najväčšie mesto Českej republiky – Brno. Región je obľúbenou destináciou nielen kvôli svojej polohe neďaleko hraníc, ale aj vďaka svojim historickým pamiatkam, prírodným atraktivitám, pričom niektoré z nich sú chránené UNESCO. Medzi významné miesta, ktoré sú chránené UNESCO patrí chránená krajinná oblasť Pálava, Lednicko-valtický areál, chránená krajinná oblasť Biele Karpaty a vila Tugendhat v Brne. Napriek vysokej návštevnosti tohto regiónu, sa tu nachádzajú len dve kúpeľné strediská: kúpele Lednice a Hodonín, ktoré patria medzi najmladšie kúpele v Českej republike.[46]

Lednice

Kúpele Lednice ponúkajú moderné rehabilitačné centrum na južnej Morave. Sú najmladšími kúpeľmi v Českej republike. Poskytujú liečebné a rehabilitačné služby, pričom využívajú účinky prírodnej jódo - brómovej vody, ktorá svojim obsahom jódu patrí k jedným z najkvalitnejších svojho druhu v Európe. Z liečebného hľadiska je účinok tejto vody priaznivý na nervový, srdcovo – cievny a endokrinný systém. Ďalej sa tu liečia poruchy pohybového ústrojenstva, neurologické, gynekologické a kožné. Jódovo - brómový kúpeľ má účinky nielen pri liečbe, ale aj preventívne, regeneračné a omladzujúce. Z hľadiska služieb tieto kúpele ponúkajú kinezioterapiu, mechanoterapiu, hydroterapiu, fyzioterapiu, elektroliečbu, inhalácie, fototerapiu vrátane liečby žiarením, termoterapiu, rôzne masáže, oxygenoterapiu, aplikáciu CO₂ z umelého zdroja, ošetrovanie LPG, relaxačné procedúry.[14,23]

Stredná Morava

Stredná časť Moravy sa skladá z dvoch krajov, a to Olomouckého kraja a Zlínskeho kraja. Je jedinečná svojou krásnou prírodou, chránenými oblasťami, množstvom historických pamiatok, mestskými pamiatkovými rezerváciami ako Kroměříž, ktorý je zapísaný do svetového zoznamu UNESCO, ale aj modernou architektúrou. Oblasť strednej Moravy je bohatá na prírodné liečivé zdroje a vďaka tomu sa tu nachádza aj väčšie množstvo kúpeľných zariadení.[43,44]

Luhačovice

Tieto kúpele sa zaraďujú k jedným z najkrajších kúpeľov v Českej republike. Vďaka jedinečným minerálnym prameňom sa radia medzi najlepšie liečebné kúpele v Európe v liečbe dýchacích ciest a ďalších ochorení. V Luhačoviciach vyvierajú 14 liečivých minerálnych prameňov s vysokým obsahom minerálnych látok a oxidu uhličitého. Teplota týchto prameňov sa pohybuje medzi 10 až 14 stupňami Celzia. Využívajú sa k pitným kúram, minerálnym kúpeľom a k inhalačným procedúram. Najznámejšími liečivými prameňmi sú Vincentka, Aloiska, Ottovka a Prameň Dr. Šťastného, ktoré sú voľne prístupné verejnosti. Liečia sa tu prevažne ochorenia dýchacích ciest, tráviaceho ústrojenstva, látkovej výmeny, onkologické, cievne, nervové ochorenia a ochorenia pohybového ústrojenstva. Liečebné procedúry v kúpeľoch sú rozdelené na veľké, malé a procedúry wellness. K množstvu procedúr, ktoré kúpele Luhačovice využívajú patria perličkový kúpeľ, jódo - brómový

kúpeľ, inhalácia minerálnej vody, škótske streky, klasická masáž, podvodná masáž (prístrojová aj ručná), oxygenoterapia, aromaterapia alebo pitná kúra.[14,24]

Slatinice

História týchto kúpeľov siaha až do 16. storočia. Ako prírodný liečivý zdroj využívajú minerálne pramene sírnej vody, ktorých sa tu nachádza niekoľko. Sírne pramene majú vhodné vonkajšie liečivé účinky pri liečbe kožných chorôb, ochorení nervového systému a na liečbu pohybového aparátu. Pozitívne vnútorné vplyvy majú na tráviacu sústavu, látkovú výmenu, obličky a močové cesty. V kúpeľoch je možnosť výberu z pestrej ponuky špeciálnych liečebných alebo relaxačných programov. K ponúkaným procedúram patria rôzne druhy masáží napríklad (masáž horúcimi mušľami a studenými lastúrami, Madagaskarská masáž, Ajurvédská masáž, masáž lávovými kameňmi, podvodná, vonná a klasická masáž a iné), inhalácia vincentkou, lymfodrenáž, oxygenoterapia, sauna, rašelinový obklad, parafinový obklad s čokoládou, medom, kokosom alebo bylinkami, škoricový zoštíhľujúci zábal, atď.[34]

Ostrožská Nová Ves

Kúpele Ostrožská Nová Ves sa nachádzajú 8 kilometrov od mesta Uherské Hradište. Sú ideálnym miestom pre ľudí, ktorí trpia kožnými ochoreniami (akné, ekzém, liečba lupienky) či ochoreniami pohybového aparátu. Ďalej sa tu liečia reumatologické a neurologické ochorenia. Jedinečné sú vďaka svojim sírnatým prameňom, ktoré sa využívajú pri výrobe prírodnej kozmetiky značky Sinova. Tieto sírnaté pramene, ktoré vyvierajú v areáli kúpeľného parku sa využívajú pri všetkých liečebných kúpeľoch (minerálny sírny, vírivý sírny). Okrem liečebných kúpeľoch je na výber zo širokej škály liečebných procedúr, a to sú napríklad rôzne druhy masáží, zábalov, kryoterapia, DD, Trabert, IF, TENS prúdy, ultrazvuk, laser, fototerapia, hrebeňový žiarič, masťová terapia, magnetoterapia, lymfatická prístrojová drenáž, plynové injekcie, skupinové cvičenia v bazéne, a iné. Kúpele poskytujú komplexnú, príspevkovú a ambulantnú liečbu, kúpeľné pobyty relaxačné alebo víkendové.[14]

Velké Losiny

Termálne kúpele Velké Losiny patria k najstarším a najznámejším moravským kúpeľom. Sú atraktívne svojou polohou v podhorí Hrubé Jeseníka, kde tvoria rozsiahly

kúpeľný park. Kúpeľný komplex tvoria 4 kúpeľné domy, wellness hotel a termálny aquapark. Liečivým prírodným zdrojom v týchto kúpeľoch sú sírne pramene, ktorých teplota sa pohybuje okolo 36 stupňov Celzia. Celkovo sa tu nachádza 5 prameňov. Touto termálnou vodou sú naplnené aj vnútorné a vonkajšie bazény. Termálne sírne pramene sa využívajú pri liečbe pohybového a neurologického ústrojenstva, priaznivo pôsobia na kožné problémy, ochorenia srdca a ciev a obehové choroby. V jednom z kúpeľných komplexov sa nachádza balneoprevádzka, hlavnú časť tvorí 8 špeciálnych multifunkčných vaní, kde prebiehajú kúpele v termálnej sírnej vode. Ďalej sa tu nachádzajú miestnosti na zábaly, masážne miestnosti, telocvičňa, v ktorej prebiehajú skupinové liečebné cvičenia a elektroliečba.[14]

Juhozápadné Čechy

Juhozápadné Čechy sú významnou turistickou a rekreačnou oblasťou. Je to oblasť s množstvom prírodných atraktivít, nachádza sa tu nespočetne veľa rybníkov, rozsiahlych rašelinísk a lesov. Mnoho historických a kultúrnych pamiatok, hradov a zámkov, mestských pamiatkových rezervácií ako Český Krumlov, České Budějovice, Trěboň, Slavonice, Tábor a iné, pričom centrum Českého Krumlova bolo zapísané aj do svetového dedičstva UNESCO. Medzi známejšie hrady a zámky patrí Hluboká nad Vltavou, Zvíkov, alebo kláštor vo Vyššom Brode. Nachádzajú sa tu aj dedinské pamiatkové rezervácie, z ktorých jedna – Holašovice bola tiež zapísaná do UNESCO. Táto turisticky atraktívna oblasť je obohatená aj o viaceré prírodné zdroje a nachádza sa tu niekoľko kúpeľov.[47]

Konstantinovy Lázně

Konstantinovy Lázně sa nachádzajú na severozápade od Plzně, ukryté sú uprostred lesov v jednej z ekologicky najčistejších oblastí Českej republiky. Liečebné metódy sú založené na využívaní prírodných liečivých zdrojov – minerálnej uhličitej vode, ohrievanej na teplotu 33 až 34 stupňov Celzia, ktorá sa využíva k uhličitým kúpeľom. Pramene objavené v týchto kúpeľoch sa vyznačujú najvyšším obsahom voľného oxidu uhličitého v Česku. Kúpele sú zamerané na kompletnú diagnostiku, prevenciu a liečbu chorôb kardiovaskulárneho systému. Medzi vedľajšie indikácie liečené v týchto kúpeľoch patria choroby pohybového ústrojenstva, látkovej výmeny a dýchacieho ústrojenstva. Samostatná liečba je zostavovaná komplexne a zároveň individuálne pre každého hosťa. Zahŕňa pohybovú, režimovú a diétnu liečbu, balneologické a fyziatrické procedúry ako napríklad: inhalácie, parafinové zábaly,

klasické masáže, reflexné masáže, individuálna rehabilitácia, lymfodrenáž, oxygenoterapia. A ako doplnok liečby slúži soľná jaskyňa a severská chôdza s palicami.[14,27]

Třeboň

Třeboňovské kúpele ponúkajú liečebné pobyty v dvoch samostatných ubytovacích strediskách a to v kúpeľoch Aurora a Bertiny. Sú vyhlásené ako rašelinové kúpele na liečbu reumatického ochorenia. Okrem reumatických ochorení sa špecializujú na liečenie pooperačných a poúrazových stavov, porúch pohybového ústrojenstva a celkovej rekondícií tela aj mysle. Hlavným prírodným liečebným zdrojom je slatina, ktorá sa vysušená mieša vo veľkých kadiach a zohrieva sa teplotu 37 až 38 stupňov Celzia. Kúpele Třeboň ponúkajú kúpeľné procedúry ako napríklad : slatinné kúpele a zábaly, perličkové a uhličité kúpele, vírivé kúpele horných aj dolných končatín, škótske streky, elektroliečebné a svetloliečebné procedúry, pohybové terapie, masáže, parafínové zábaly, kryoterapia, akupunktúra, oxygenoterapia, inhalácie, plynové injekcie a množstvo ďalších.[14,28]

Bechyně

Bechyně patria k najstarším kúpeľom v Čechách, pričom sú známe vďaka svojim vysokým liečebným štandardom. Hlavným prírodným liečivým zdrojom kúpeľov je slatina. Liečia sa tu ochorenia pohybového aparátu ako je artróza a artritída, metabolické ochorenia s postihnutím kĺbov, bolestivé syndrómy šliach a svalov, osteoporóza, nervové choroby, predoperačné a pooperačné stavy, atď. Kúpele využívajú osvedčené procedúry ako napríklad: slatinné, perličkové a prísadové kúpele, slatinné, medové a čokoládové zábaly, rôzne druhy masáží, fyzioterapia, mechanoterapia, elektroliečba, parafín, suché uhličité kúpele, plynové injekcie, lymfodrenáž, plávanie a liečebný telocvik v bazéne. Okrem liečebných pobytov sa v ponuke nachádzajú aj beauty, relaxačné, wellness balíčky a pobyty zamerané na redukciu váhy.[29]

Moravsko – Sliezske

Moravskosliezsky kraj disponuje krásnou prírodou s množstvom vyznačených turistických ciest a chodníkov, kultúrnymi a historickými pamiatkami ako sú zámky a hrady a technickými pamiatkami. Tradičnými kultúrnymi centrami regiónu sú mestá Ostrava

a Opava. Kúpeľníctvo je v tomto kraji zastúpené kúpeľmi Karlova Studánka, ktoré sú jedinečne najčistejším ovzduším v Európe, kúpeľmi Darkov založenými na využívaní liečebných účinkov jodobromovej vody a kúpeľným sanatóriom v Klimkoviach.[45]

Karlova Studánka

Kúpele Karlova Studánka sa profilujú sa ako horské klimatické kúpele. Nachádzajú v pohorí Hrubý Jeseník, pričom sú obklopené krásnymi lesmi a najčistejším vzduchom v strednej Európe. Vďaka svojej polohe sa zameriavajú hlavne na liečbu pacientov s dýchacími ťažkosťami ako liečenie astmatických ochorení, alergie, zápaly hrdla, hlasiviek, priedušiek, doliečenie stavov po operácii hrdla, nosa, pľúc. Sú vhodné aj na liečenie chorôb onkologických, liečbu vysokého krvného tlaku a ochorení ciev. K prírodným liečivým zdrojom v tunajších kúpeľoch patrí minerálna voda s vysokým obsahom kyseliny uhličitej a kremičitej, prírodný oxid uhličitý a ojedinelé čisté prírodné podnebie. Kúpele sa vyznačujú vysoko kvalitnou kúpeľnou starostlivosťou s veľkým výberom regeneračných a liečebných procedúr, ktoré využívajú prírodné minerálne zdroje, v ponuke sú aj rôzne masáže, elektroliečba, lymfodrenáž, fyziatrické a rehabilitačné metódy. Ďalej je k dispozícii soľná jaskyňa, vibrosauna a bazén so slanou vodou, vodoliečba, whirlpooloch, fínska sauna a netradičné ochladzovacie metodiky atď.[14,30,31]

3.1.1 Nevyužívané kúpele

Kyselka

Kúpele ležia 11 kilometrov severovýchodne od Karlových Varov v lesnatom údolí. Mesto sa preslávilo vďaka kúpeľom a predovšetkým vďaka Mattoniho minerálnej vode, ktorá tu pramení. Prvá zmienka o tunajších liečivých prameňoch pochádza už z roku 1522, avšak začiatok využívania týchto minerálnych prameňov siaha do roku 1793. V tejto dobe sa začala minerálna voda vyvážať do okolitých miest užívateľom. Následne vznikali pobočky minerálnej vody v Karlových Varoch, v Prahe a Viedni. Najväčší rozkvet zažili kúpele za Heinricha Mattoniho, ktorý si prenajal hlavný prameň a začal ho vyvážať do celého sveta. Za zisk, ktorý získal z predaja, kúpele zakúpil, prebudoval a rozšíril. Postupne tu vystaval

kolonádu, budovy sanatórií, hotely, reštaurácie, vodoliečebný ústav, promenády, vodné elektrárne a množstvo ďalších. Majetok, ktorý vybudoval, spravovali jeho potomkovia až do konca druhej svetovej vojny, kedy bol následne zoštátnený. Po druhej svetovej vojne vznikli v areáli štátne kúpele a detská liečebňa, avšak aj počas tejto doby začali kúpele postupne upadať. Po roku 1989 kúpele úplne stratili svoju funkciu a boli vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku. V dnešnej dobe časť kúpeľného komplexu vlastní a opravuje prospešná spoločnosť Lázně Kyselka. Vykonávajú sa tu aj komentované prehliadky mesta a návštevy Mattoniho múzea.[35,36]

Bílina

Bílinske kúpele ležia v príjemnom prostredí kúpeľného lesoparku Kyselka na okraji mesta Bíliny. Tunajšie minerálne pramene sa začali využívať na liečebné účely už v 16.storočí. Minerálna voda sa stáčala do hlinených džbánov, ktoré sa zalievali voskom a následne sa rozvážala do okolia. V roku 1721 boli na žiadosť vtedajších majiteľov panstva liečivé pramene vyčistené a tri z nich boli upravené pre ďalšie liečebné kúry. Postupom času sa tu vybudoval kúpeľný areál spoločne s parkom. Liečili sa tu ochorenia zažívacieho ústrojenstva, predovšetkým stavy po operácii žalúdka, dvanástnika a čriev. V súčasnosti sa bílinska kyselka stáča a využíva k pitným kúram v neďalekých kúpeľoch Teplice, avšak samostatné kúpele sú mimo prevádzky.[37,38]

Běloves

Liečivé pramene, ktoré sa tu nachádzajú boli využívané už od konca 14. storočia, pričom samostatné kúpele boli založené v roku 1818. Liečili sa tu choroby obehovej sústavy, pohybového ústrojenstva, ženské choroby, nervové poruchy. Liečba bola založená na využívaní prírodných minerálnych prameňoch, príjemnom podnebí, reflexných, fyzikálnych, vodoliečebných a slatinných procedúrach. Najväčší rozkvet zažili tieto kúpele v 20. až 30. rokoch 20.storočia. Po druhej svetovej vojne boli kúpele znárodnené, ich propagácia bola zastavená a areál začal chátrať. Po čase bol majetok s kúpeľmi vrátený späť do rúk pôvodným majiteľom, no kúpeľom sa aj napriek tomu nezačalo dariť. V druhej polovici 90. rokov bol areál s kúpeľmi uzavretý.[39,40]

V Českej republike existuje stále veľké množstvo prírodných minerálnych prameňov, ktorých potenciál sa nevyužíva. Niektoré pramene nie sú ani známe v dnešných mapách,

niektoré sa nevyužívajú kvôli vlastníctvu. Príkladom je prameň Luna, ktorý vyviera v severočeských Lounech. Je to najhlbší minerálny vrt v Českej republike, jeho hĺbka je zhruba 1100 metrov. Má jedinečné zloženie, ktoré by sa dalo využívať k lekárskeým účelom. Jeho slabinou je však pomerne nízka výťažnosť. Na využívanie prameňa je potrebné dostať povolenie na odber vody od ministerstva zdravotníctva, to však nie je možné získať kým majiteľ prameňa nesplní zákonné podmienky.[55]

3.2 Nové trendy v kúpeľníctve

V každom odvetí cestovného ruchu prevládajú trendy, ktoré ovplyvňujú ponuku a dopyt a inak to nie je ani pri kúpeľnom cestovnom ruchu. V súčasnej dobe si účastníci kúpeľného cestovného ruchu môžu vybrať zo širokej škály ponuky kúpeľných zariadení. Môžu to byť pobyty s rôznou dĺžkou a zameraním, kvalitou poskytovaných služieb a pobyty rôzneho typu poskytovaných procedúr. Samotné trendy sa odvíjajú aj v závislosti od druhu zariadení, či už ide o liečebné kúpele alebo tie rekreačné. Vo svete kúpeľníctva a wellness sa dajú postrehnúť každý rok nové inovatívne produkty, ktoré oslovujú neustále nových, ale aj stálych užívateľov. Snažia sa ich prilákať na rôzne zľavy a benefity do svojich kúpeľných zariadení. Trendom už nie je len samostatná liečba ale najmä prevencia civilizačných ochorení. Samostatné trendy sú ovplyvňované radov faktorov a to nie len zdravotných ale aj ekonomických ako sú prostriedky od poisťovní a samoplatcov, ekonomické a politické prostredie, postoje ľudí k vlastnému zdraviu, a iné.

Wellness pobyty

V súčasnej dobe sú veľmi obľúbené práve wellness pobyty, ktoré majú prevažne krátkodobý charakter. Kúpeľné zariadenia ponúkajú rôzne druhy wellness pobytov, či už ide o pobyty poznávacie, romantické, pre rodiny s deťmi, rekreačné, atď. Je možné ich deliť aj vzhľadom na ročné obdobie na letné, vianočné, silvestrovské a iné. Pojem slova wellness je veľmi široký a v modernom chápaní v sebe zahŕňa alternatívnu medicínu, netradičné formy odpočinku v príjemnom prostredí a služby smerujúce k relaxácii. Je to proces, pri ktorom človek nadobúda psychickú aj fyzickú pohodu a rovnováhu. Cieľom wellness pobytu je teda relax, oddych, regenerácia tela aj mysle. V dnešnej dobe dbá mnoho ľudí na zdraví životný štýl, a preto môžeme povedať že, práve wellness pobytu sú tým najväčším trendom. Množstvo ľudí dbá o svoje zdravie, vzhľad, partnerský život, radi navštevujú krátkodobé

pobyty v čase voľna a práve wellness im dokáže túto potrebu uspokojiť. Wellness pobyty môžu pozitívne vplývať aj pri utužovaní a vytváraní vzťahov medzi ľuďmi. Medzi najčastejšie vyhľadávané procedúry v oblasti wellness patria skrášľovacie procedúry, rôzne moderné masáže, saunový svet, vírivky v príjemnom prostredí. K veľkým trendom patrí využívanie extrémnych teplôt pre zdravie a detoxikáciu ako napríklad horúce sauny alebo chladné kryokomory. Pokojná meditácia a príjemná tichá atmosféra, ktorá sa dá dosiahnuť v oddychových zónach, kde by mal byť eliminovaný akýkoľvek hluk. Ďalším trendom je aj zavedenie praktík ako jóga, akupunktúra, akupresúra, cvičenie, ktoré sú vhodné na elimináciu stresu a celkové posilnenie zdravia. Napredovanie v oblasti kúpeľníctva dochádza aj v gastronómii, ako možnosť špeciálneho stravovania, kúpele ponúkajú už aj bezlaktózové, begluténové, veganiárske a vegánske jedlá. V každom kúpeľnom a wellness zariadení je v dnešnej dobe dostupné wifi, ale väčšina hostí uprednostňuje digitálny detox, čo je jednou z noviniek v oblasti kúpeľného cestovného ruchu.[48,49]

3.3 SWOT analýza Českého kúpeľníctva

SWOT analýza sa využíva predovšetkým v marketingu a je súčasťou dlhodobého, teda strategického plánovania podniku. Vychádza zo skúmania vonkajšieho a vnútorného prostredia podniku, pričom tieto faktory ovplyvňujú či daný podnik na trhu napreduje, stagnuje, alebo je nútený z trhu odísť. SWOT analýza vyjadruje silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby a okrem iného nachádza aj možné stratégie pri riešení problémov, ktoré sa v podniku vyskytujú. Nasledujúca kapitola sa bude zaoberať opisom tejto analýzy ako jednej z metód skúmania vonkajšieho a vnútorného prostredia kúpeľníctva v Českej republike.

Tabuľka 1 *SWOT analýza Českého kúpeľníctva*

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Dlhodobá tradícia a kvalita v oblasti kúpeľníctva v Českej republike • Množstvo termálnych, prírodných, radónových vôd, peloidov a plynov • Výhodná geografická poloha Českej republiky (stred Európy) 	<ul style="list-style-type: none"> • Chátrajúce kúpeľné objekty, zánik niektorých kúpeľných objektov • Znečistené pramene • Nedostatočná údržba historických a kultúrnych pamiatok • Nedostatok kvalifikovaných

<ul style="list-style-type: none"> • Priaznivé klimatické podmienky - vhodné pre kúpeľnú liečbu • Atraktivita miest – množstvo kultúrnych, historických, prírodných pamiatok a atraktivít • Vysoká koncentrácia kúpeľov na území ČR - veľký počet ubytovacích zariadení • Množstvo kultúrnych zariadení a spoločensko – kultúrnych akcií • Kvalitná kúpeľná zdravotná starostlivosť – široká škála liečebných metód • Ponuka služieb s wellness a relaxačnými pobytmi 	<p>pracovníkov – jazykové bariéry</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatočné marketingové aktivity a propagácia služieb • Vysoká konkurencia v podobe služieb nezdravotných zariadení • Nedostatok aktivít v mimosezónnom období • Slabé financovanie kúpeľnej starostlivosti zo strany štátu
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Neustále sa zvyšujúci záujem o zdravý životný štýl • Zvýšenie záujmu o kúpeľnú starostlivosť v zahraničí • Zvyšujúci sa počet zahraničných turistov • Dopyt po krátkodobých wellness a relaxačných pobytach • Možnosť čerpania finančných prostriedkov z Európskej únie • Cezhraničná spolupráca, zlepšenie marketingu a reklamy • Vznik nových kúpeľných miest • Starnúce domáce obyvateľstvo • Certifikát EUROPESPA med 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlá ekonomická situácia vo svete • Neistota ako dôsledok pandémie Covid 19 • Vysoká konkurencia vo wellness centrách a hoteloch • Nedostatok financií pre rozvoj a zdokonalenie služieb • Podcenenie profesionality zamestnancov • Podcenenie údržby prírodných termálnych a minerálnych prameňov • Vyčerpanie prameňov • Neustále sa zvyšujúce nároky klientov

Silné stránky

Tradícia českého kúpeľníctva má dlhoročnú históriu a je neoddeliteľnou súčasťou Európskeho kultúrneho dedičstva vďaka svojej kvalite, veľkému množstvu prírodného bohatstva a špecifickým klimatickým podmienkam. Silnou stránkou je ponuka liečby širokého spektra zdravotných ťažkostí. Niektoré kúpele sú známe vďaka liečbe detí, čo je celkom jedinečné. Výhodu majú české kúpele aj vďaka svojej polohe, pretože mnoho z nich sa nachádza v blízkosti hraníc s inými štátmi, čím lákajú zahraničných klientov. Ďalšou silnou stránkou českých kúpeľov sú kultúrne, historické a prírodné pamiatky, množstvo turistických trás, ktorými si hostia v kúpeľných zariadeniach môžu vyplniť trávenie svojho voľného času. Silnou stránkou je aj kvalita samotných kúpeľov, rôznorodosť a jedinečnosť zloženia minerálnych vôd, ktoré sa v kúpeľoch a v celej Českej republike nachádzajú.

Slabé stránky

Napriek tomu, že sa v Českej republike nachádza značné množstvo prírodného bohatstva, jeho potenciál nie je naplno využívaný. Niektoré kedysi významné kúpeľné oblasti postupom času chátrali až postupne zanikli. Príkladom sú kúpele Kyselka aj napriek niekoľko ročnej snahe o ich obnovu. Slabou stránkou je aj znečistenie niektorých prírodných prameňov, či už priamym alebo nepriamym vplyvom ľudskej činnosti. Jednou z nevýhod kúpeľných oblastí je sezónnosť. V mimosezónnych obdobiach klesá ich publicita a propagácia produktov. Aj napriek dnešnej modernej dobe sa stále vyskytuje jazyková bariéra zdravotného personálu voči zahraničným návštevníkom, čo je ďalšou slabou stránkou. Čechy sú lákadlom pre turistov aj vďaka svojim historickým a kultúrnym pamiatkam, ale i napriek tomu nie všetky sú patrične udržiavané, čo môže návštevníkov odradiť.

Príležitosti

Najväčšou príležitosťou pre kúpeľný cestovný ruch je zvýšený záujem obyvateľstva o zdravý životný štýl, čo úzko súvisí aj s rastúcim záujmom o kúpeľné a wellness pobyty. V súčasnej dobe sú veľkým trendom pri návšteve kúpeľných zariadení práve krátkodobé pobyty hradené samostatnými hosťami. A tak ďalšou príležitosťou pre kúpeľný cestovný ruch môže byť nová klientela, ktorá prichádza do kúpeľov nie pre zdravotné dôvody, ale kvôli relaxu, za ktorý si je ochotná zaplatiť. To môže byť spojené aj so zlepšením ekonomickej situácie v krajine a s prílevom nových pracovných príležitostí. Vďaka tomu sa môžu zvýšiť aj

samostatné príjmy v českých kúpeľoch, ktoré môžu byť následne investované do ďalšieho rozvoja v oblasti kúpeľníctva. Priemerný vek obyvateľstva sa neustále zvyšuje. Starnúce obyvateľstvo môže byť veľkou výhodou pre kúpeľný cestovný ruch nakoľko sú dôchodcovia stále významnou skupinou návštevníkov zariadení.

Príležitosťou môže byť certifikát EUROPESPA med. Ide o medzinárodný certifikát kvality pre liečebné kúpele a wellness Európskeho zväzu. Hodnotí viacero aspektov ako bezpečnosť, hygienu, služby a infraštruktúru. Práve kúpeľné zariadenie nachádzajúce sa v Českej republike získalo toto ocenenie ako prvé z Európy. Vďaka tomuto certifikátu uprednostňuje české kúpele mnoho zahraničných ale aj tuzemských hostí.

Hrozby

Súčasnú a zároveň najväčšou hrozbou je pandémia Covid 19. Cestovný ruch, ktorý súvisí s kúpeľníctvom je jednou z oblastí, ktorú koronakríza zasiahla najviac. Kvôli pandémie a obmedzeným možnostiam cestovania sa mimoriadne znížil počet zahraničných turistov, čím výrazne klesli príjmy všetkým odvetviám cestovného ruchu vrátane kúpeľníctva. Veľkou hrozbou pre kúpeľnú starostlivosť sa stáva aj konkurencia v podobe wellness centier a hotelov, ktoré poskytujú ľahko dostupnú formu relaxácie a odpočinku. Potenciálni klienti kúpeľov sa tak bez lekárskeho postupu stávajú návštevníkmi wellness centier, ktoré ponúkajú podobné služby. Napriek odbornosti personálu pracujúceho v kúpeľných zariadeniach, netreba podceňovať jazykovú vybavenosť personálu. Na prilákanie zahraničných klientov nie je potrebná len profesionalita, ale taktiež dohovorenie sa s cudzincami na základe určitej jazykovej úrovne. Ako ďalšie by sa nemalo podceňovať údržba prírodných a termálnych prameňov, ale aj celková údržba pamiatok a atraktivít v regióne. Toto podcenenie by mohlo viesť k strate zahraničných hostí, ktorí by začali vyhľadávať atraktívnejšie regióny.

3.3.1 Výsledky SWOT analýzy

Zo SWOT analýzy sa dá konštatovať, že za najsilnejšiu stránku, ktorá priaznivo ovplyvňuje české kúpeľníctvo je dlhodobá tradícia v oblasti kúpeľníctva a veľké množstvo prírodného bohatstva, ktorým krajina disponuje. Vďaka tomu je umožnené nepretržité fungovanie jednotlivých kúpeľov a zároveň rozširovanie ponuky poskytovaných služieb. Príležitosť by mohla byť najmä v súčasnom raste záujmu o zdravý životný štýl. Bolo by vhodné, keby sa kúpeľné miesta zamerali ako na medicínu, tak na prepojenie s wellness

aktivitami. Akokoľvek už dávno nie sú kúpele spájané len so samotnou liečbou, ale množstvo ľudí ich navštevuje kvôli predchádzaniu ochorení. Ďalej by sa mohli kúpele viac špecializovať na krátkodobé pobyty, napríklad na predĺžené víkendové pobyty a možnosť viacerých balíčkov upravených na mieru. Zameranie sa na určitý segment klientov a ponúkať pre nich vhodné balíčky by mohlo prilákať viac návštevníkov. S tým súvisí aj propagácia samostatných kúpeľov. Výraznejšie marketingové aktivity a propagácia kúpeľov nielen v Českej republike, ale aj v zahraničí. Práca s trhom je dôležitá, preto je nutné potenciálnych klientov oboznámiť s možnosťou kvalitnej a dostupnej starostlivosti. Na prilákanie cudzincov je nutná informovanosť o ponúkaných službách a produktoch v cudzích jazykoch. Tým pádom je nevyhnutné dbať aj na jazykovú vybavenosť personálu. Vzdelávanie zamestnancov v cudzích jazykoch by mohlo mať význam k udržaniu si spokojných zákazníkov z iných krajín. Príležitosťou by mohla byť aj intenzívnejšia spolupráca medzi poskytovateľmi starostlivosti a podpora zo strany verejných inštitúcií.

3.4 SWOT analýza kúpeľov Kyselka

V nižšie uvedenej tabuľke je vyznačená a opísaná SWOT analýzu kúpeľov Kyselky, so snahou uskutočniť určitý cieľ. Analýza monitorizuje jej interné a externé prostredie, ktoré napomáha, ale aj sťažuje dosiahnúť určitý cieľ, avšak zámerom analýzy je zistiť aktuálny stav.

Tabuľka 2 SWOT analýza Kyselka

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Historické úspechy kúpeľov Kyselka • Existencia prírodných minerálnych prameňov • Jedinečnosť minerálnych prameňov • Blahodarné účinky kyselky • Atraktívne prírodné prostredie • Značka Mattoni 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanedbaný stav kúpeľných objektov • Vysoká finančná náročnosť obnovy a rekonštrukcie objektov • Nedostatočne využitý potenciál zaniknutých kúpeľov
Príležitosti	Hrozby

<ul style="list-style-type: none"> • Renovácie kúpeľných objektov • Rozvoj zamestnanosti v spojitosti s využívaním prameňov • Rastúci záujem o kúpeľné a wellness procedúry • Zvýšený počet turistov vďaka obnove kúpeľov 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok financií na obnovu kúpeľov • Nejasná budúcnosť financovania obnovy • Nesúhlas obyvateľov územia, na ktorom by mohlo byť novo vybudované rekreačné zariadenie • Zmeny majiteľov zariadenia
---	---

Zo SWOT analýzy kúpeľov Kyselkavy vyplýva, že zaniknuté kúpele majú veľký potenciál, o čom hovorí aj ich zaujímavá história. Silnou stránkou kúpeľov je najmä jedinečnosť prírodných minerálnych prameňov, ktorých sa na tomto mieste nachádza hneď niekoľko. Najväčšou slabou stránkou je vysoká finančná náročnosť obnovy, keďže areál kúpeľov je dosť veľký a budovy nachádzajúce sa v ňom veľmi zanedbané. Príležitosťou je najmä renovácia kúpeľov, o ktorú sa stará prosperujúca spoločnosť Lázně Kyselka. Rekonštrukcia a obnovenie kúpeľov by mohlo priniesť radu ďalších príležitostí ako napríklad zvýšený počet turistov, keďže záujem o zdravý životný štýl sa v súčasnej dobe neustále zvyšuje. To by mohlo priniesť aj samostatný zisk pre mesto. Taktiež rozvoj a nové pracovné príležitosti v spojitosti s obnovou kúpeľov. Najväčšou hrozbou je nedostatok financií na obnovu a nejasná budúcnosť v jej financovaní. Keby sa vyčlenilo viac finančných prostriedkov na rekonštrukcie, obnova by prebiehala oveľa rýchlejšie.

3.4.1 Obnova kúpeľnej liečby Kyselka

Areál niekdajších kúpeľov chátra už od 90. rokov. Dôsledkom bola nevydarená privatizácia, kedy kúpeľná funkcia Kyselky úplne zanikla. V roku 2013 kedy vznikla všeobecne prosperujúca spoločnosť Lázně Kyselka sa pracuje na obnove niekdajšej stratenej slávy kúpeľov. Bývalé mestské kúpele zahŕňajú viacero objektov ako Mattoniho vilu, Kúpeľnú reštauráciu, Ottov pavilón, Heinrichov dvor, Švajčiarsky dvor, vilu Vilemína, Mattoniho expedície, správu kúpeľov a vilu Aligria. Keďže sa kúpele skladajú z mnohých objektov, pričom každý z nich potrebuje náročnú rekonštrukciu, celková obnova nie je jednoduchá. Vyžaduje si množstvo času a financií. Objekty sú vo veľmi zlom stave a môžu

spadnúť, preto sa zamestnanci spoločnosti nemôžu zamerať len na jeden objekt a musia pracovať na všetkých priebežne. Prioritou je teda zaistenie striech, aby počas nepriaznivého počasia do objektov nezatekalo a tak následne nedošlo k ďalším škodám. V súčasnej dobe sa pracuje na rekonštrukcii Mattoniho vile, Ottovho pavilónu, vile Vilemína, časti Heinrichova dvora. Najväčším problémom pri obnove kúpeľov sú financie. Dotácie spoločnosť získava od ministerstva kultúry, spoločnosti Mattoni 1873 a Karlovskeho kraja. Ročne by na obnovu prospešná spoločnosť potrebovala okolo 12 miliónov korún, pričom k dispozícii má okolo 9 miliónov. Samotná otázka, kedy sa podarí dokončiť obnovu kúpeľov je preto stále nezodpovedaná.

Prospešná spoločnosť však má aspoň predstavu o tom ako využije potenciál jednotlivých domov. Mattoniho vila by mala byť reprezentačný priestor s multifunkčným využitím, prístupný verejnosti. Bývalá kúpeľná reštaurácia, by mala byť využívaná na rovnaký účel ako v minulosti. Heinrichov a Švajčiarsky dvor by sa mohol využívať na ubytovanie hostí, kde by bola vybudovaná aj wellness a rehabilitačná prevádzka. V Ottovom pavilóne by chceli vybudovať výstavný priestor a vo vile Vilemína by mala byť vybudovaná kultúrna sála. Súčasťou je aj obnova kúpeľných parkov, záhrad a obnova nábrežia.[51,52,53,54]

4 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

V tejto časti práce popíšeme možnosti rozvoja českého kúpeľníctva na báze nevyužitých prírodných zdrojov.

Vychádzali sme z niekoľkých etáp, postupov a v závere vytvoríme návrh ponuky pobytu balíka. V prípravnej fáze sme vychádzali z hlavného cieľa a opierali sme sa o dostupnú literatúru a internetové zdroje týkajúce sa danej problematiky, čím sme získali ucelený prehľad o konkrétnej téme. Zostavili sme SWOT analýzy, a to Českého kúpeľníctva a kúpeľov Kyselka, z ktorých sme získali informácie o silných a slabých stránkach kúpeľnej liečby, príležitosti a hrozby s cieľom zistiť ich aktuálny stav interného a externého prostredia. Na základe popísaných analýz sme dospeli k názoru, že je potrebné sa danej problematike i naďalej venovať a navrhovať riešenia na ich obnovu, respektíve inovovať ich služby a prispôbiť sa potrebám moderného klienta.

Použili sme niekoľko vedeckých metód, najmä popisnú metódu, dedukciu, indukciu, syntézu a zovšeobecnenie informácií z dostupných zdrojov, ďalej najmä analýzu štúdia odbornej literatúry a internetových zdrojov, ako aj rozbor skúmaného javu.

V závere sme využili metódu komparácie získaných informácií zo SWOT analýz kúpeľnej liečby v Českej republike.

5 NÁVRH PONUKY POBYTOVÉHO BALÍKA

Táto kapitola sa bude venovať návrhu ponuky pobytového balíka kúpeľného liečebného pobytu s cenovou ponukou, ktorý bude primárne určený pre klienta na základe odporúčania lekára. Balík bude navrhnutý s dĺžkou pobytu 5 nocí, spolu s návrhom ubytovania a stravovania. Ponuka balíku služieb by bola primárne určená seniorom, nakoľko predstavujú najrizikovejšiu skupinu, no vhodný bude aj pre ostatných pacientov ako prevencia.

Kúpeľný liečebný pobyt

Kúpeľný liečebný pobyt by zahŕňal okrem ubytovania a stravovania, vstupnú a výstupnú lekársku prehliadku a 2 liečebné procedúry denne. Dĺžka pobytu by bola 5 nocí. Prvým krokom pri začatí liečebnej starostlivosti by bola vstupná lekárska prehliadka u odborného lekára, ktorý na základe výsledku určí procedúry, ktoré by pacient mal absolvovať. Lekár vyberá procedúry pacientovi z ponuky liečebných masáží, zábalov, niekoľkých tradičných liečebných kúr, individuálnej fyzioterapie a skupinových cvičení.

Zameranie pobytu: kúpeľné a rekondičné, liečebné, seniorské, ozdravovacie

Služby v cene:

- Ubytovanie - 5 nocí, nástup (check in): 14:00, odchod (check out): 10:00
- Strava - polopenzia : raňajky (07:00 – 10:00), večera (18:00 – 21:00) formou bufetových stolov
- Vstupnú a výstupnú lekársku prehliadku
- Dve liečebné procedúry denne

Doplňkové služby:

- Platba kartou za všetky hotelové služby
- Parkovanie ZDARMA
- Wifi internet v spoločenských priestoroch

- Zľavu 10% na dokúpenie ďalších procedúr
- Neobmedzený vstup do wellness a fitness centra (9:00 – 21:00 hod.)

Služby za príplatok:

- Povinný príplatok
  - miestny/kúpeľný poplatok 1€
- Voliteľné príplatky
  - doplatok plná penzia 15 €/osoba, noc/
  - prístelka pre deti od 3 do 12 rokov – 16€ /noc, nad 12 rokov – 30€ /noc
  - možnosť dokúpenia ďalších procedúr

Cenník

Cena za pobyt by bola uvedená s fixnou dĺžkou 5 dní.

Tabuľka 3 *Cenová kalkulácia*

Typ izby	Od	03.01.2022	15.04.2022	03.10.2022
	Do	14.04.2022	02.0.2022	23.12.2022
STANDARD				
Jednolôžková		470 €	512 €	470 €
Dvojlôžková		311,5 €	353,5 €	311,5 €
SUPERIOR				
Jednolôžková		505 €	547 €	505 €
Dvojlôžková		329 €	371 €	329 €
DELUXE				
Dvojlôžková		361,5 €	403,5 €	361,5 €

ZÁVER

Súčasná doba je poznačená neustálym zhomom, nedostatkom času, nezdravým stravovaním a celkovo zlým životným štýlom. Z toho vyplýva aj nárast civilizačných ochorení ako sú cukrovka, obezita, únava, stres alebo predčasné starnutie. Veľká časť obyvateľstva však začína dbať na zdravý a aktívny životný štýl a je ochotná do svojho zdravia čím ďalej, tým viac investovať. Ľudia, ktorí si chcú vyriešiť svoje zdravotné problémy alebo im predísť preto vyhľadávajú práve pobyty v kúpeľoch.

Česká republika je v Európe známa vďaka svojej kúpeľnej liečbe a značnému počtu prírodných minerálnych prameňov. No stále sa na území nachádza množstvo doposiaľ nevyužitých prírodných minerálnych a termálnych prameňov, ktoré predstavujú veľký potenciál pre rozvoj kúpeľníctva.

Cieľom bakalárskej práce bolo poukázať na význam kúpeľníctva v cestovnom ruchu a na jeho doposiaľ nevyužitý potenciál. Analyzovať kúpeľné služby, ktoré sa využívajú na území Českej republiky s kladením dôrazu na novodobé trendy v oblasti kúpeľníctva. Zameranie práce smerovalo na zaniknuté kúpele v Kyselke a na ich potenciál, ktorý sa nevyužíva. V rámci rozvoja kúpeľníctva by sa nemalo zabúdať na zaniknuté kúpeľné oblasti, ktorých zánik nebol spojený so stratou prírodných liečivých zdrojov, ale kvôli iným problémom. Na základe zistených teoretických a analytických východísk práca poukazuje na to, že potenciál rozvoja českého kúpeľníctva je veľmi vysoký.

Dopyt a ponuku kúpeľníctva ovplyvňujú prevládajúce trendy, ktoré sa každým rokom menia. Odvíjajú sa aj v závislosti od druhu zariadení. Súčasným trendom nie je len samotná liečba, ale aj prevencia pred vznikom civilizačných ochorení. Trendy v kúpeľníctve sú ovplyvňované viacerými faktormi, ako zdravotnými aj ekonomickými medzi, ktoré patria prostriedky od poisťovní a samoplatcov.

Z práce je možné konštatovať, že najväčším problémom pre rozvoj českého kúpeľníctva je nedostatok finančných prostriedkov. Množstvo nevyužívaných prírodných minerálnych prameňov je zoštatnených, patria mestám alebo obciam, ktoré nemajú dostatok financií na ich obnovu.

Prínos vypracovania bakalárskej práce môže byť v opise a analyzovaní stavu Českého kúpeľníctva, vďaka čomu sa môžu konštatovať určité nedostatky, ktoré sú v budúcnosti riešiteľné a v návrhu ponuky kúpeľného liečebného pobytu pre klienta s odporúčaním od lekára, ktorý by mohol slúžiť aj ako inšpirácia pre začiatok vzniku možnosti rozvoja kúpeľov.

POUŽITÉ ZDROJE

[1]DEDINA, J. 2004. *Management, oranizovaní a ekonomika lázeňství – vybrané kapitoly*. Praha: VŠ CRHL. 2004. ISBN 80-86592-01-4.

[2]FRANCOVÁ,E.2003. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Paláceho, 2003, s.119, ISBN 80-244-0719-1.

[3]INDROVÁ, I. 2009. *Cestovní ruch*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009, ISBN 978-80-245-1569-4.

[4]JAKUBÍKOVÁ, D., VILDOVÁ, E., JANEČEK, P., TLUČHOŘ, J. 2019. *Lázeňství management a marketing*. Praha: Grada Publishing. 2019. ISBN 978-80-271-2461-9.

[5]JANDOVÁ, D., 2008. *Balneológia*. Praha: Grada Publishing. 2008, s.440, ISBN 978-80-247-2820-9.

[6]KNOP, Karel, a kol. 1999. *Lázeňství: Ekonomika a management*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80- 7169-717-6.

[7] KOTÍKOVÁ, H., SCHWARTZHOFFOVÁ, E. 2017. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. Skripta. ISBN 978-80-244-5189-3.

[8] MACKOVIČ, M. 1995. *Lázeňství a balneotechnika*. Plzeň: Západočeská univerzita. s.53, ISBN 80-7082-226-0.

[9] RYGLOVÁ,K., 2009. *Cestovní ruch – soubor studijních materiálů*. Ostrava – Přívoz: KEY Publishing s.r.o., 2009, ISBN 978-80-7418-028-6.

[10] ZELENKA, J.,PÁSKOVÁ, M., 2012. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde. 2012,s.768, ISBN 978-80-7201-880-2.

Internetové zdroje:

[11]*Karlovy Vary wellness – wellness služby, programy a procedury*. [online]. Copyright © 2M STUDIO sro [cit. 15.03.2022]. Dostupné z: <https://www.a5a.cz/cz/wellness-sluzby>

[12]*Lázně Karlovy Vary* [online]. Copyright © [cit. 15.03.2022]. Dostupné z : <https://lazne.karlovy-vary.biz/>

- [13]*Kúpele Karlovy Vary*. [online]. Copyright © 2022 [cit. 15.03.2022]. Dostupné z: <https://kupele-sk.com/2009/08/kupele-karlovy-vary/>
- [14]*Dlhoročná tradícia, kvalitná kúpeľná starostlivosť, relaxácia a wellness*. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.lazneinfo.cz/lazne-ceska-republika.html>
- [15]*Kúpeľníctvo v ČR*. 2008. [online]. Copyright © 1999 [cit. 15.03.2022]. Dostupné z: <https://www.enviweb.cz/69456>
- [16]*Zoznam kúpeľných miest v ČR*. 2020. Ministerstvo zdravotníctva [online]. [cit. 15.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>
- [17]*České Lázně*. [online]. [cit. 15.03.2022]. Dostupné z: <https://www.laznetravel.cz/ceska-republika.html>
- [18]*Wellness*. [online]. Copyright ©2020 [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <https://www.frantiskovylazne.cz/cs/frantiskovy-lazne/wellness>
- [19]*Františkovy Lázně*. [online]. Copyright © 2022 [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <https://kupele-sk.com/2009/08/frantiskovy-lazne/>
- [20]*Mariánske Lázně*. [online]. Copyright © 2015 [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <http://kupele-kupaliska.eu/ceska-republika/marianske-lazne/>
- [21]*Janské Lázně*. [online]. Copyright © 2020 Krkonoše [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <https://www.krkonose.eu/janske-lazne>
- [22]*Vítejte v Jánských Lázních*. [online]. [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <https://www.janskelazne.com/o-laznich/>
- [23]*Kúpele Lednice* [online]. Copyright © 2020 [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <https://www.lednicelazne.cz/>
- [24]*Lázně Luhačovice*. [online]. [cit. 03.03.2022]. <https://www.lazneluhacovice.cz/>
- [25]*LÁZNĚ MŠENĚ, AS Mšené-lázně*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <http://www.lecebnelazne.cz/profiles/53-lazne-msene-a-s>
- [26]*Kúpele Poděbrady*. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.lazne-podebrady.cz/o-laznich#>

- [27] *Konstantinovy Lázně* [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.konstantinovy lazne.cz/>
- [28] *Lázně Třeboň*. [online]. [cit. 17.03.2022] Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/lazne-trebon/>
- [29] *O Lázních Bechyně*. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.laznevbechyni.cz/o-laznich>
- [30] *Horské lázně Karlova Studánka* [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.horskelazne.cz/>
- [31] *Karlova Studánka - Výnimočné lázně uprostred prírody*. 2014. [online]. [cit. 17.03.2022] Dostupné z: <https://www.beautywoman.sk/clanok/4102>
- [32] *Liečenie*. [online]. Copyright © KÚPELE LIBVERDA as [cit. 18.04.2022]. <https://www.lazne-libverda.cz/cz/lecba/>
- [33] *Kúpeľné procedúry*. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.lazneinfo.cz/lazenske-procedury.html>
- [34] *Kúpeľné procedúry a terapie*. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.lazneslatinice.cz/dalsi-procedury-2020.html>
- [35] ZEMAN, L. *História kúpeľov v Kyselke*. [online]. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <http://www.mattonihostezka.cz/historie-lazni-v-kyselce>
- [36] *Mattoniho lázně Kyselka*. [online]. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/mattoniho-lazne-kyselka>
- [37] *Lázeňství a Bilina*. [online]. Copyright © múzeum [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://muzeum-bilina.netstranky.cz/lazenstvi-a-bilina.html>
- [38] ENDRŠTOVÁ, D. 2006. *Bilina – lázně*. 2006. [online]. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/bilina-lazne/detail>
- [39] *Náchod*. [online]. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://jedemedolazni.cz/lazenska-mista/nachod-44.html>

- [40] *Kúpele po II. svetové válce.* [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: http://www.beloves.wz.cz/lazne_po_II.htm
- [41] *Oblast severovýchod.* [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20563103/136204a9.pdf/9e827d47-1c1a-4a83-9b79-e62a18d5e1de?version=1.0>
- [42] *Charakteristika kraja.* 2022. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje
- [43] JANKOVÁ, M. 2015. *Středná Morava: Miesto kde sa stretá minulosť s moderným životom.* 2015. [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://dromedar.zoznam.sk/cl/100258/1495553/Stredna-Morava--Miesto-kde-sa-streta-minulost-s-modernym-zivotom>
- [44] *Kúpele & Wellness.* [online]. [cit. 28.03.2022]. Dostupné z: <https://www.strednimorava-tourism.cz/navstivte-stredni-moravu/lazenstvi-a-wellness/>
- [45] *Charakteristika Moravskoslezského kraja.* 2022. [online]. [cit. 28.03.2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje
- [46] *Česká republika – Južná Morava.* [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.invia.sk/ceska-republika/juzna-morava/>
- [47] MOTYČKA, L. 2017. *Južné Čechy – (Budějovicko, Tábořsko, Jindřichohradecko a Třeboňsko).* 2017 [online]. [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: <https://www.cestovatel.eu/juzne-cechy-budejovicko-taborsko-jindrichohradecko-trebonsko/>
- [48] EYMAN, I. 2022. *Health.* 2022 [online]. Copyright © 2022 Camille Styles Inc, All rights reserved [cit. 28.03.2022]. Dostupné z: <https://camillestyles.com/wellness/health-and-wellness-trends-2022/>
- [49] BOSÁKOVÁ, N. *Aké trendy priťahujú hostí do kúpeľov v roku 2019* [online]. [cit. 01-04-2022]. Dostupné z: <https://www.tophoreca.sk/spa-wellness-beauty/1250-ake-trendy-pritahuju-hosti-do-kupelov-v-roku-2019>

- [50]The international certificates Europe Spa med and Europe Spa wellness for medical spas and wellness hotels. [online]. [cit. 28.03.2022]. Dostupné z: <https://www.europeanspas.eu/en/certification>
- [51]KOPECKÁ, J. 2022. *Pozrite sa: Henrichov dvor v Kyselke má už opäť vežičku*. 2022 [online]. Copyright © [cit. 01.04.2022]. Dostupné z:https://karlovarsky.denik.cz/zpravy_region/podivejte-se-jindrichuv-dvor-v-kyselce-ma-uz-opet-vezicku-20220201.html
- [52]*Chátrajúce kúpele kyselka: Ruiny aj zdroj pitnej vody*. 2013. [online]. Copyright © [cit. 01.04.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/chatrajici-lazne-kyselka-ruiny-i-zdroj-pitne-vody/r~i:gallery:30734/>
- [53] KOZOHORSKÝ, P. 2019. *Kedysi preslávené kúpele v Kyselke znovu ožívajú ako bájnny Fénix*. 2019 [online]. [cit. 01-04-2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/lazne-kyselka-obnova-zachrana.A190223_459460_vary-zpravy_ba
- [54] KOZOHORSKÝ, P. 2020. *Obnova kúpeľov v Kyselke stála už 51 miliónov, ďalšie peniaze budú potrebné*. 2020 [online]. [cit. 01-04-2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/lazne-kyselka-mattoni-obnova.A201230_587160_vary-zpravy_prz
- [55] STRNADOVÁ, M. 2022. *Louny chcú začať využívať najhlbší prameň v Česku, má unikátne zloženie*. 2022. [online]. [cit. 01-04-2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/louny-nejhlubsi-pramen-luna-vyuziti-lekari-janda-becvarova.A220107_082814_usti-zpravy_grr

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka číslo 1: *SWOT analýza Českého kúpeľníctva*

Tabuľka číslo 2: *SWOT analýza Kyselka*

Tabuľka číslo 3: *Cenová kalkúácia*

ZOZNAM SKRATIEK

- a) WTO – Svetová organizácia cestovného ruchu
- b) atď. – a tak ďalej
- c) p.n.l – před naším letopočtom
- d) č. - číslo
- e) Zb. - zbierka
- f) HDP – hrubý domáci produkt
- g) TENS - transkutánná elektrická nervová stimulácia
- h) UNESCO -Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
- i) LPG-Lipomasáž
- j) dr. - doktor
- k) DD - Diadynamické prúdy
- l) IF - Interferenčné prúdy